

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA TEATAJA

Nr. 24. V aastakäik

15. detsembril 1930.

Ilmub kaks korda kuus

Tellimishind:	Toimetus:	Kuulutuste hinnad:
Aastas . . . kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	1/1 lhk. . . . kr. 40.00
Poolaastas . . . " 1.50	Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35	1/2 " " 22.00
Välismaale . . . " 5.00	Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval	1/4 " " 12.00
Poolaastas . . . " 3.00	12—2 p. l.	Kaanekülgedel—kokkuleppel

Sisu: Metallitööstuse kaitse küsimus. Lühike ülevaade börside organisatsioonist ja vahekorra kaubandus-tööstuskodade ning börside vahel välismaal. Kodumaa-saaduste propaganda. Psühhotehnilised katsed äripersonali valikul. Meie maksureformi võimalusi. Lähikäigumaksuga uus elukalliduse tõus. Üks pan-euroopaline tollileping. Kaubandus-tööstuskoda nõukogu koosolekult. Äride register. Abieluvaranduse lahutamise lepinguid. Koda kirjavahetus. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Tolliteateid. Toidualnete turg. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

Metallitööstuse kaitse küsimus.

P. Huik'i referaat riigimajandusnõukogu koosolekul 3. dets. 1930. a.

Viimasel ajal järjest kasvav tööpuudus, eriti aga tööpuudus mitmes meie metallitööstusettevõttes ning metallitehase raskused on olnud tõukeks sellele, et oleme asunud selgitama, kuidas luua metallitööstusele edasielamise võimalusi, kuidas elustada ja arendada teda ja kuidas kõrvaldada põhjused, millest on tingitud ilmsikstulnud raskused.

Põhjusi on palju, mis takistavad meie metallitööstuse arenemist, mis temalt võtavad võimaluse võistelda eesti turul välismaa tööstustega. Viiks liig kaugele peatuda kõigi takistavate põhjuste juures, seepärast piirdume mõne tähtsama põhjuse nimetamisega.

Eestis valitsev kapitalipuudus ja krediidi kallidus raskendavad tunduvalt meie tööstuse võistlust välismaa metallitööstusega. Meie metallitööstuse võistlejaiks eesti turul on peaaesjaliselt saksa, rootsi, inglise, belgia ja soome tööstused. Saksa emissiooni-keskpanga diskonto %-määraks on praegu 5, Rootsis — 3½, Inglismaal — 3, Belgias — 2½, Soomes — 6, meil aga 7. Kuid me ei tohi unustada, et eesti metallitööstus kasutab peaaesjaliselt ainult erapankade krediiti.

Erapankade diskontomääraks on aga praegu Tallinnas 10—12%, provintsis on protsendimäär sellest veelgi kõrgem.

Krediit, mida kasutab eesti metallitööstus, on seega tunduvalt kallim kui krediit, mida kasutavad ta võistlejad. Metallitööstuses on raharingvool aeglane. Raha käib ringi umbes üks kord aastas, sagedasti veelgi aeglasemalt. Seepärast ei ole liialdatud oletus, et kui eesti metallitööstus peaks oma tööd müüma sama hinnaga, mida nõutakse välismaa kauba eest, siis saab ta, võttes arvesse meie krediidiolusid, umbes 10% oma aasta lähikäigu pealt vähem tulu kui välismaa tööstus. Kuna meie kodanikel aga puudub majanduslik patriotism ja meie ostjaskonnas püsib eelarvamine, et välismaa kaup on parem kodumaa omast, siis ei saa kodumaa tööstus oma saaduste eest nõuda millalgi seda hinda, mida makstakse välismaalastele nende kauba eest. Tähendab, eesti metallitööstuse tulu oma lähikäigu pealt on veelgi vähem. Meie ametiasutused ja omavalitsused peaksid kodumaa tööstus-saaduste ostmisega andma head eskuju meie kodanikele, kuid seni püüavad ka need asutused

endale kaupa osta ja tellida välismaalt. Ainult siis, kui välismaalt kauba ostmist enam kuidagi ei saa põhjendada, ostetakse kaup kodumaa ettevõttele.

1926. aastal juhtis Kaubandus-tööstuskoda põllumajanduse peavalitsuse tähelepanu sellele, et meie piimaühisused riigilt saadud laenuga ostavad piimatööstusmasinaid välismaalt, kuna eesti metallitööstus omegi eriti piimatööstusmasinate valmistamise alal on saavutanud silmapaistvaid tagajärgi. Põllumajanduse peavalitsuse poolt korraldatud nõupidamised andsid tulemusi. Peavalitsus otsustas piimaühisustele panna ette edaspidi osta piimatööstusmasinaid ainult kodumaa. Kui see korraldus aga ei peaks andma tagajärgi, siis kavatseti riikliku laenu saajaile võtta sellekohane kohustus. On aga kuulda, et vaatamata sellele otsusele piimaühisused veel praegugi ostavad masinaid välismaalt.

Krediidikallidus ja kapitalipuudus ei võimalda meie metallitööstusel omandada moodsaid masinaid ja sel teel ratsionaliseerida ettevõtteid.

Masinaid, millised annavad nende ostuks kulutatud kapitalilt vähem kui 10% puhast tulu, meie metallitööstus, võttes arvesse krediidikallidust, praegu ei saa omandada, kuna aga välismaa ettevõtteid sääraseid masinaid kasuga võivad tarvitada.

Meie turu piiratud müügivõimaluste juures ei saa meie metallitööstus kasutada ka teatavaid moodsaid, suure võimega masinaid selle eduga, millisega neid masinaid kasutatakse välismaal. Nende masinate kasutamine Eestis ei anna kaugeltki seda tulu, mida nendega saavutatakse välismaal, kus need masinad aasta läbi võivad töötada, meil aga juba mõne kuu jooksul kogu eesti turu tarvidused täita suudavad. Arusaadavalt jagunevad seal säärase masina amortisatsioon ja muud kulud kogu aasta produktsioonile, kuna meil need kulud tuleb katta mõne kuuga.

Nii näeme, et kallis krediit ja ebasoodsad müügivõimalused ei võimalda meie metallitööstusel omandada ja kasutada kõiki moodsaid produtseerimise abinõusid, ei võimalda tööstuse ratsionaliseerimist viia läbi sel määral, kui see sünnib välismaal. Seepärast ei ole meie tööstusele tehtud etteheited küllaldaselt põhjendatud, kui tuuakse ette, et ta ei ole end varustanud samal määral moodsate produtseerimise abinõudega kui välismaa tööstus. Kuna meie tööstus ettevõtteid põhjustel ei saa kasutada kõiki moodsaid produtseerimise abinõusid ja masinaid, siis ei saa olla eesti tööliste produktiviteet arusaadavalt ka võrdne välismaa tööliste produktiviteedile, seepärast ei suuda ka meie tööstus maksta oma töö-

listele nii kõrget tasu kui makstakse tööliste välismaal.

Kui välismaa firmad ei suuda võistelda meie metallitööstusega oma kauba headuse ja odavusega, siis tõrjuvad nad meie metallitööstuse saadused turult eemale odava ja pikaajalise krediidiga, müües oma kaupa — eriti masinaid — kuni nelja-aastase krediidiga, võttes seejuures võla pealt 6% aastas.

Sagedasti maksavad välisriigid oma ettevõttele väljaveopreemiaid ja annavad neile teisi soodustusi töötamiseks. Odav ja soodus krediit võimaldab välismaa firmadel sagedasti Eestis müüa halvemaid ja kallimaid masinaid kui on masinad, mis on valmistatud meie kodumaa tööstuses.

Paljude välismaa vanemate firmade metallitööstused on amortiseeritud, kuna meie metallitööstused on asutatud suuremalt osalt Eesti iseisvuse päevil. Kuigi meil on ka vanemaid tööstusi, siis on ka need kõik end pidanud ümber korraldama eesti turu nõuete kohaselt, mis on olnud seotud kuludega.

Maksukoorem, mis lasub meie tööstusettevõttele, halvab väga suurel määral nende edu ja arenemist. Ei saa pidada loomulikuks, kui sadamatehased, näiteks, 1929. aastal, mil tehaste aastane puhaskasu oli 471 krooni, pidid linnale linnamaksuks ja linna kinnisvaramaksuks maksta 15.061 krooni. Täheleb, linn sai sadamatehaste tööst tulu maksu näol ligikaudu 32 korda enam kui tehas ise. Meie metallitööstuse maksukoorma suurust näitab ka A.-S. „Ilmarise“ maksude kohta kokkuseatud tabel, millest selgub, et tehase maksud olid 6—11 korda suuremad ettevõtte puhaskasust.

Praegu maksva tollitariifi järgi võetakse, nagu näitavad Riigi Statistika Keskbüroo andmed, metallitööstuse tooraine — ärtside ja töötlemata metallide — pealt tolli keskmiselt 1,9% kauba hinnast, metallide pealt keskmiselt 5,2%, aga põllumajanduse masinate ja riistade pealt keskmiselt 1,7% kauba hinnast. Täheleb, meie metallitööstus peab tooraineilt maksta kõrgeimat tolli kui välismaa vabrikud maksavad valmispõllutöömasinail.

Nii näeme, et metallitööstuse ebanormaalne seisukord ei ole tekkinud selle tööstusala elujõuetusest, vaid ilmsikstulnud raskuste põhjused on mujal. Olgugi et meie metallitööstus annab riigile ja omavalitsusele maksude näol suuri sissetulekuid ja tööd arvurikkale töölisteperele, siiski ei ole meie metallitööstus saanud nimetamist väärt soodustuste ega kaitse osaliseks.

Vaatamata sellele ebanormalsele seisukor-

rale on meie metallitööstus teinud suuri jõupingutusi, et ennast mitte lasta välismaa võistlusel surnuks võistelda. Ta on järjekindlalt ikka uusi ja uusi tegevusalasid oma kätte haaranud ja nendel aladel ka edu saavutanud. Püsiva töö ja suurte raskustega ülesehitatud metallitööstus jääb aga pikapeale alla välismaa ägedale võistlusele, suureneb tööpuudus, kasvab suur ja sagedasti üleaarne sissevedu, kui meie ei loo oma metallitööstusele soodsamaid töötamise võimalusi.

Kuna Eestis praegu ega lähemas tulevikus ei ole võimalik soetada oma tööstusele odava krediidi võimalust, mis aitaks mõjuvalt kaasa meie tööstuse edenemisele, siis ei jää meil muud mõjuvat abinõu oma ja välismaa metallitööstuse lahkuminevate olukordade nivelleerimiseks kuitollid.

Need tööstusalad, mis tollikaitse vääriliseks tunnustatud ja tollikaitse osaliseks saanud, on meil edenenu ja paljudki nendest on võrsunud elujõulisteks. Nad on suutnud enestele muretseda ajakohased sisseseaded ja seetõttu suudavad võistelda välismaa vabrikutega nii kodu- kui ka välisturul. Meil on sagedasti ka uuel alal tegevust alanud ettevõtted saanud tollikaitse osalisteks. Peaaegu kõiki tööstusi on peetud võimalikuks tollidega kaitsta, kuid alati on meie metallitööstus jäetud vaeslapse ossa.

Metallitööstuse kaitsetollidel on pealegi hoopis teised tagajärjed rahvamajandusele kui säärastrate tööstuste kaitsetollidel, millised valmistavad esimese järgu tarbeaineid. Kui tõsta esimese järgu tarbeainete tolli, siis võib nende kaupade pealt võetava tolli tõstmine teatavalt juhtumel välja kutsuda elukalliduse tõusu. Kuid metallitööstus valmistab peaaegaliselt valmistusabinõusid, mis ei ole igapäevased tarbeained ja mille ostjaks ei ole laialdased rahvakihid. Seepärast võime ütelda, et nende kaupade pealt tolli tõstmisel ei ole mingisugust mõju elukallidusele.

Tuuakse ette, et metallitööstuse tollimäärade tõstmine võib halvata niikuinii halval järjel seisvat põllumajandust ja võiks põllumehele tarviliste masinate ja tööriistade hinnad üles kruvida. Ka see väide ei pea paika, sest meie metallitööstus ei ole koondatud mõne üksiku ettevõtja kätte. Suuremad metallitööstused etendavad võrdlemisi väikest osa sel tööalal, kuna nende aastane läbikäik ulatub umbes $\frac{1}{5}$ -le ülejäänud vähemate ettevõtete aastasest kogu läbikäigust. Jääb alles omavaheline võistlus, nagu näeme seda naelatööstuse alal. Omavahelise võistluse tõttu on eesti turul naelad juba aastate viisi odavamad kui metallitööstusmaades.

Nüüd peatume küsimuse juures, kas eesti

metallitööstus on üldse elujõuline, kas selle arenemisel Eestis on üldse pinda ja kas ehk ei ole rahvamajanduse seisukohalt kasulikum tarvilisi masinaid ja teisi metallitööstuse saadusi vedada sisse välismaalt? Olgugi et niisugune arvamine on põhjendamata, on ometi sääraseid mõtteid avaldatud küllalt mõjuvalt poolt. Unustatakse ikka, et ka põllumajandusliku riigi majanduslik iseseisvus ja majanduslik edu ei ole kindlustatud omamaa tööstuseta. Riigis, nagu Eestis, kus põllumajandus on esimesel kohal, tööstusel sealjuures aga on väga suur osatähtsus rahvamajandusel, mida kinnitavad ka statistilised andmed. 1929. a. üldväljaveo summast langeb tööstussaadustele 38,4%, põllumajandussaadustele 47,1%. Niisugune vahekord on püsitud juba aastaid.

Sellest võime järeldada, et meie tööstus etendab küllalt tähtsat osa meie majandusel.

Mis takistaks välismaade metallitööstusel niisugusel korral, kui laseksime hävida oma metallitööstusel, oma kaupade eest võtta hinda oma äranägemise järgi? Me näeme, et kodumaa metallitööstus ei ole tarviline üksnes selleks, et anda tööd võrdlemisi suurele tööliste arvule, et varustada kodumaa turgu tarviliste kaupadega, vaid ka selleks, et olla võistlejaks välismaa metallitööstustele, olla hindade regulaatoriks. Välismaa metallitööstuse võimalus meile hindu ette kirjutada halvaks tunduvat meie tähtsamate tööalade, nende hulgas ka põllumajanduse, arenmist ja edu.

Kui tahame õiglaselt hinnata oma metallitööstuse tähtsust meie majandusel, siis ei saa me kuidagi tunnistada õigeks senist tollipoliitikat. Oleme jätnud oma metallitööstuse saatuse hoole ja oleme avanud värvavad välismaa tööstussaaduste sisseveole.

Meie väliskaubanduse statistika näitab, et metallitööstuse saaduste sissevedu Eestisse kasvab aastaastalt. 1925. aastal veeti sisse põllumajandusmasinaid ja -tööriistu, jõu- ja tööstusmasinaid ja mitmesugust muud metallkaupa 10.379.000 krooni eest,

1926. aastal sama kaup	11.436.000 kr. eest,
1927. " " "	13.062.000 " "
1928. " " "	17.992.000 " "
1929. " " "	17.700.000 " "

On selge, et meie metallitööstus oleks sisseveetud kaupadest, soodsamail võistlustingimusil, suure osa võinud valmistada ise. Ei ole liialdus, kui ütleme, et sissevedu oleks ühe kolmandiku võrra olnud vähem kui seni. Ümmarguselt 5—6 miljoni krooni eest oleks meie metallitööstusel olnud rohkem tööd ja oleksid jäänud tulemata tekkinud raskused. Kui meie metallitööstus oleks

kaitstud tollidega, siis oleks olnud rohkem tööd mitte üksnes metallitööstusel enesel, vaid ka real teistel aladel, millised on seotud metallitööstusega.

Peame ometi võtma arvesse suuri kapitale, mis on mahutatud Eestis nii suurtesse kui väikesesse metallitööstuse ettevõtetesse, mis lähevad kaotsi, kui metallitööstusesse edaspidi ei suhuta heatahtlikumalt. Peame võtma arvesse ka meie töölisperet, kes kaotaks võimaluse õpitud alal edasi töötada; kõik meie ettevõtjate ja tööliste kogemused ja teadmised, mis aastate jooksul omandatud, jäävad meie majanduselu ülesehitamisel kasutamata, kui laseme välismaa võistlusel surmata oma metallitööstuse. Peame võtma arvesse, et meil puuduvad looduse varad ja rikkused. Meie rahva ainus rikkuse allikas on ta töö.

Metallitööstuse tollid ei tõstaks sel määral ettevõtete tulukust kui just kindlustaksid ja kaitseksid eesti tööliste tööd, sest meil valmistatakse metallkaupu, mille müügihinnast suurem osa langeb tööpalkade peale.

Uue tollitariifi maksmapanek sel kujul, nagu ta on välja töötatud majandusministeeriumis, parandaks teatud määral meie metallitööstuse seisukorda. Uue tariifi järgi on tähtsamad metalli-

tööstuse toorained ja materjalid tollivabad või käivad seniseist madalama tariifi alla. On tõestatud ka tolli mõnelt meil valmistatavalt kaubalt, kuid teisest küljest uue tariifi maksmapanemine majandusministeeriumis väljatöötatud kujul asetaks rea meie metallitööstusettevõteteist senisest veel halvemasse olukorda. Kui praegu maksev tollitariif näeb ette olgugi madalad tollid atrade, sirpide, vikatite, viljatuulamis-, sorteerimis- ja laiakülvimasinate pealt, milliseid meil valmistatakse, siis aga uue tariifi järgi on nende kaupade sissevedu tollivaba.

Kui tahame saneerida oma metallitööstust ja anda talle soodsamaid töötamisvõimalusi, siis peame kõrvaldama põhjused, mis seni on takistanud ta edukat töötamist; neid takistavaid põhjusi aga, mida praegu ei saa kõrvaldada, peame kompenseerima tollidega.

Kui meie metallkauba tollid katavad vahe, mille võrra kauba valmistamine välismaal soodsamate krediidi- ja muude paremate töötamistingimuste tõttu on odavam kui Eestis, siis võime kindlasti loota, et meie metallitööstus suudab raskustest saada üle ja annab tulevikus tööd tunduvalt arvurikkamale töölistehulgale.

Lühike ülevaade börside organisatsioonist ja vahekorras kaubandus-tööstuskodade ning börside vahel välismail.

Järeldused sellest meile.

Ins. E. Masik.

Börsi eesmärk. Börs on tegelikult suurkaubanduse turuks, kus sõlmitakse väärtuste (effektide) ja kaupade (kaubad, laevaprahid, kinnitused ja t.) lepinguid, ilma et kaup ise seal juures oleks. Vastav asutis (komitee), kes börsi tegevust juhib, valvab selle järele, et üldnimetatud tegevus oleks asjakohaselt organiseeritud ning kooskõlas maksvate seadustega ja määrustega. Lepingute sõlmimine börsidel toimub kas otseteel müüjate-ostjate vahel või börsimaaklerite kaudu, kes tegutsevad harilikult vannutatud või eriliselt volitatud maakleritena. Maaklerite tegevus on kas seadustega reguleeritud või kombeõiguse määruste alusel kujunenud.

Börside organisatsioonid erinevad üldiselt tublisti oma ajaloolise arenemise, juriidilise seisukoha ja majandusliku tähtsuse poolest. Paljudes riikides on need enam-vähem täpsalt sea-

dustega reguleeritud, teistes jälle vabalt arenenud. Järelevalve börside organisatsiooni üle, kui selline järelevalve üldse on olemas, sünnib kaubandus-tööstuskodade (Saksa, Austria ja t.), riigi (Skandinaavia) või kommunaalvalitsuste (Hollandi, Belgia) poolt. Vabad, ainult üldjärelevalve korrale alluvad, on börsid Inglismaal ja Ameerika Ühendriiges.

Börsi ja selle organisatsiooni põhikirjad sisaldavad harilikult: liikmete tunnuseid, õigusi ja kohustusi, juhatause moodustamise korda, rahaliste asjade toimetusi ja aruanete korda, börsil käijate reegleid, korrapidamise ning tegevuse korraldusi, vahetalituse korda jne.

Põhikirja peensusi ei määrata kunagi seadustega, vaid seaduses fikseeritakse ainult põhimõtted või jäetakse põhikiri koguni vabaks (Inglismaa) või vastava järelevalveasutise kinnitada.

Börsi liikmed ja börsil käijad on maade järgi väga mitmet liiki: 1) Käimine on kõigi firmade registrisse kantud firmadele vaba (Hamburg, Skandinaavia, Prantsuse kauba, Hollandi, Belgia j. t.). 2) Juurepääs on ainult vastava kauba alal tegutsevatele firmadele (Berliini, Viini). 3) Käimine on lubatud piiratud arvul eesõiguslikel liikmeil (London, New-York, Pariisi efektiivbörs j. t.).

Börsiorganisatsiooni osavõtmine teistest, mitte börsi tegevusse puutuvaist ülesandeist. Harilikult teeb börsi organisatsioon tegemist vaid puht-börsitegevuse korraldamisega, millele vahest seltsib ka oma liikmete vaheline arbitraaž. Ühegi erandita on see maksev eriti neis kohtades, kus asuvad kaubandus-tööstuskodad.

Saksa börside organisatsioon.

Kuna meil seadusandja Kaubandus-tööstuskoda seaduse loomisel, vahekorra suhtes koja ja börside vahel, võttis aluseks Saksa eeskujuga, siis peatume ligemalt börsiorganisatsiooni ja kaubandus-tööstuskodade vahekordade küsimusel Saksamaal.

Börside organisatsioon ja tegevus seal on reguleeritud 1908. a. seadusega. Börsid asutatakse ja järelevalve teostatakse otsest kaubandus-tööstuskodade poolt (võrdle meie sead. § 2). Asutamise loa annab vastava osariigi valitsus, kes kinnitab ka põhikirja, mis peab ette nägema vähemalt ülemal loeteldud punktid ja rahakursi kindlaksmääramise korra. Väärtpaberite lubamine börsile allub erikomisjonile, kellest vähemalt pooled liikmed peavad olema väärtpaberite alal kauplejate firmade esindajad. Börside tegevus jagub harilikult kahte osakonda: a) efektid ja b) kaubad (ka prahid ja kinnitus). Võib aga olla ka veel teisi eriosakondi, nagu Berliinis „metalliosakond“.

Börsi juhatus (komitee) valitakse kas täieliselt kaubandus-tööstuskodade või osalt kodade, osalt börsil käijate, või teiste erigruppide poolt. Näiteks Berliini börsi juhatusse (komiteesse) valivad: kaub.-koda 11 liiget, börsil käijad 49 liiget (alade järgi), põllumajandusl. kaubandus 5 liiget, metallibörsile veel 2 esindajat tööstuse poolt. Börs allub kaubandus-tööstuskodale.

Hamburgi börs allub samuti kodale. Juhatus koostub 62 liikmest ning jagub aladesse ja valitakse kaubandus-tööstuskoda ja börsil käi-

jate poolt. Börsi peavalitsejaks on juhatus, mis koostub kaubanduskoda esindajast ja börsiosakodade juhtidest. Börsil käimise load antakse kaub.-koda poolt ainult registrisse kantud firmadele.

Vahekordadest börsi ja kaubakodade vahel märgime veel seda, et a) Kaebusinstantsiks börsi kohta on kaub.-kodad ja

b) Börsi juhatuse liikmed määratakse täieliselt kaub.-koda poolt (Lübeck, Bremen, Stettin j. t.).

Osalt koja poolt, osalt börsil käijate keskelt valitakse juhatuse liikmed Berliini, Königsbergi, Danzigi, Breslau, Magdeburgi, Duisburgi, Leipzigi, Düsseldorf, Kölni jne. börsil, kuna ainult börsil käijate hulgast valitakse need mõnel üksikul Bayeri või Hannoveri börsil.

c) Börsiorgani rahaline valitsemine allub kaub.-kodadele kõigis tähtsamais kohtades, nagu: Berliin, Hamburg, Bremen, Lübeck, Stettin, Danzig, Leipzig, Köln, Magdeburg jne.

d) Börside aukohtu (arbitraaž) valimine toimub kõigil börsidel kaub.-koda poolt.

e) Börside asjaajamisbüroode alluvus kõigil börsidel on ühenduses kodadega, isegi seal, kus rahaline arvepidamine on eraldi, tihti personaaluniooni põhimõttel.

Nagu näeme, on Saksamaal börsil kas vastavate kodade organid või teatud autonoomiaga asutised, mis töötavad koja kontrolli all, ajades asju, mis on ühenduses puht-fondi- või -effektidebörsi tegevusega. Kuski ei täida börsi juhatused või komiteed muid ülesandeid kui ainult neid, mis on ühenduses puhtbörsitegevusega.

Kuna meie koja asutamisel aluseks võeti sama vahekordade põhimõte ning sarnaste funktsioonide täitmine, siis on arusaadav, et sellele vastavalt tuleb ka börsi korraldus läbi viia. Siin võib kõne alla tulla börsi organile teatud autonoomia andmine, mille juures arusaadavalt börsi liikmeiks võivad olla ka ühistegelised asutised, kes peaksid saama ka juhatusesse teatud arvu esindajaid (nagu näit. Berliinis põllumajanduse esindajad).

On enesestki selge, et need üldfunktsioonid, mis koja seadusega anti kodale, loomulikult börsi-asutise poolt enam täitmisele ei tuleks ning viimane peaks piirduma vaid puhtbörsitegevuse korraldamisega. Võib-olla mõjuks see ka kaasa meie börsi tegevuse elustamisele ning seadmisele vastavalt uuele korrale, mis ei luba enam kasutada endist veneaegset põhikirja.

Kodumaa saaduste propaganda.

Lätis korraldati 1930. a. jooksul teist kodumaa saaduste propagandanädalat. Selle kohta kirjutab I. H a h n („Rigaer Wirtschaftszeitung“ nr. 22 1930. a.) järgmist:

Esimene propagandanädal aasta varem möödus vaikselt ja tulemusteta. 1930. a. korraldatud nädal aga oli paremini ette valmistatud ja suutis seepärast ka äratada suuremat tähelepanu.

Üldiselt tuleb tervitada kodumaa saaduste propageerimist. See propaganda peab aga olema asjalik. Tal ei tohi olla šovinistlikku maiku ja ta ei pea kujunema mingiks vaenuliseks demonstratsiooniks kogu välismaa vastu ega kihutama üles boikotillikumisele. Oleme ikkagi tihedalt seotud maailmamajandusega. Me eksporteerime tunduval määral põllumajandus- ning tööstussaadusi välisturgudele. Ei pea unustama, et järsud abinõud meie poolt võivad seal kutsuda välja vastuabinõusid. Kui need maad, kuhu me oma eksportsaadusi välja veame, hakkaksid tegema propagandat meie vastu, siis võiks see meie rahvamajandusele tuua kahju rohkem kui väärt on see kasu, mis võiks anda liialdatud ja ebakohane propaganda. Me ei saa loobuda sõbralikest majandussuhteist teiste riikidega ega endid majanduslikult eraldada, vaid me peame läbikäimises välismaaga oma jõudu teritama ja arendama.

Peame jõudma selgusele selle kohta, et kodumaa saaduste otsene propaganda annab ainult vähesel määral reaalseid tulemusi. On otstarbekohane kodanike tähelepanu juhtida sellele, mis üldse kodumaal valmistatakse. Selles seisabki kodumaa saaduste propaganda tähtsaim ülesanne.

Mitte igaüks ei saa olla teadlik meie tootvuse arengust; siin peabki tulema appi propaganda, demonstreerides kodanikule ülevaatlikult kõik, mis meie kodumaa ettevõtted suudavad pakkuda.

Turu laiendamist ja stabiilseid müügivõimalusi kodumaa kaupadele suudetakse küll vaevalt saavutada propagandanädalate abil. Produtseerijaile on aga just stabiilne müügivõimalus tähtsamaid küsimusi. Ajutine tõus müügi alal paari kolme nädala jooksul on tööstusele vaid vähese väärtusega. Parimaks propagandaks nii kodumaa kui välismaagi saadustele on ja jääb ikka saaduste kvaliteet. Kui ostja jääb rahule, kui kaup vastab nõudmistele, siis jääb ta selle kauba alaliseks tarvitajaks, vastasel korral ei suudeta teda ka ükskõik missuguse propaganda abil meelitada kaubatarvitajaks.

Kodumaa tööstuse propaganda on seega surutud teatud määral kitsastesse piiridesse. Ta peamine ülesanne oleks kodaniku tähelepanu juhtida kodumaal valmistatavale saadusile, äratades temas ostuhimu. Kestev ja kasvav kaubamüük järgneks vaid sel juhul, kui kaup on väärtuslik ja tarvitajale kõigiti vastuvõetav. Majanduslik arenemine sünnib oma enese seaduste järgi ja vägivalla või propagandaga üksi ei suudeta siin midagi ära teha.

Kui asuda sellele seisukohale, et kodumaa saaduste propaganda siht ja ülesanne on juhtida tähelepanu kodumaa saaduste väärtuslikele omadusile, siis selguvad meile ka vastava propaganda ulatus ja viisid. Näib nii, et ei ole kaugeltki otstarbekas teha seda propagandat suurtes linnades. Suurlinna elanikud on keskmiselt paremad kaubatundjad kui maaelanikud; nad näevad, kuulevad ja loevad rohkem. Tarvitajana on nad aga maaelanikust sagedasti rahaliselt jõuetumad. Arvan, et ei oleks seepärast ekslik kodumaa saadustele tarvitajaskonda otsida esijoones maalt ja mitte linnadest. Linnaelanik on peale selle ka tublisti nõudlikum ja omab teatud eelarvamused kodumaa saaduste kohta, mispärast sageli eelistatakse välismaa kaupa. Seerast tuleks kodumaa saaduste propaganda peaaraskus asetada just maale ja alevielanikesse. Eriti kasulikud oleksid rändavad näitused, kuhu oleksid koondatud kõik propageeritavad artiklid. Edasi oleks tähtis analüüsiasutise ellukutumine, kelle ülesandeks oleks asjast huvitatute soovil saadusi analüüsida, et nende koosseisu ja omadusi määrata kindlaks.

Nagu ülemal juba tähendatud, oleneb läbimüügi kestvus ja stabiilsus esijoones kauba hinnast ning kvaliteedist. Siin ei suuda propaganda palju kaasa aidata. Ühesuguste hindade ja kvaliteedi juures (võrreldes välismaa kaubaga) sõltub kogu edu müügi korraldusest. Sellest küljest jääb meil üle veel paljugi soovida. Produtseerija on võimetu siin midagi tegema, saatku ta kuitahes head kaupa turule, kui ta ei leia vastutulekut ja arusaamist detailäri poolt, kes kaupade tarvitaja kätte saatmisel viimasena vahemehena asub produtsendi ja tarvitaja vahel.

Sama tähtis kui tarvitajate keskel, isegi tähtsam võib-olla, on propaganda tegemine detailäride pidajate ringkonnis. Kui produtsent ja detailkaupmees ei lepi kokku ja ei käi käsikäes, siis ei aita mingisugune, ka kõige suurejoonelisem propaganda mitte ja kodumaa saaduste müügil ei ole edu! Igal majandusalal on oma eri-

line ülesanne selles üldises protsessis, mida me nimetame majanduseks. Majandus lõppeks pole ju muud kui paljude üksikute ettevõtete koostöö. Detaillari on niisama tarviline tegur ning kasulik kaasatõmbaja üldises rahvamajanduse protsessis kui tööstus või põllumajanduski.

Vabrikant ja detailkaupmees peavad seepärast käima käsikäes, ja see, kes saadusi valmistab, peab neid siseturul levitades leidma toetust detailkaupmehelt. Sellele alale tuleb eeskätt juhtida propaganda, kui tahame tagajärjekalt võita turgu kodumaa saadustele. Enne peab kasvama ja arenema majanduslik solidaarsus kõigi lülide vahel, mida mööda lähevad kodumaa kaubad tehastest tarvitaja kätte. Selles koostöös

on detailkaupmehel vabrikandiga ühine huvi. Kardetavaimad konkurendid neile on tarvitajateühingud. Detailkaupmees peaks leidma toetust vabrikandi poolt selle konkurendiga võitlemises. Peab läbi lööma see teadmine, et tööstuse ja kaubanduse huvid on võrdsed ja et koos võitlemine sünnib mõlemate huvides.

Kodumaa saaduste propagandat ei tule seepärast teha mehaaniliselt ja pealiskaudselt, vaid arvestades reaalseid tingimusi ja olukordi. Tuleb pidada meeles, et siin nii kergesti midagi ei suudeta võita, et palju aega kulub enne, kui tagajärjed hakkavad avalduma. Tarvitaja peab aegamööda õppima tundma kodumaa saadusi ja nende paremusi.

Psühhotehnilised katsed äripersonaali valikul.

Äriomanikud, kellel suurem hulk äriteenijaid ametis, teavad väga hästi, milliste raskustega on ühenduses heade ja oma ülesannetele vastavate äriteenijate leidmine. Neid raskusi ei sünnita mitte inimeste puudus — pakkumas on inimesi rohkesti —, vaid raskusi tekitab nimelt inimeste valik. Milliste andmete järgi valida? Mujal maailmas juba ammu töötavad igasugused kutsevaliku nõuande bürood, mis teatavas mõttes äriomaniku valiku lihtsamaks teevad. Nad sorteerivad elluastuvaid noori inimesi nende võimete ja kalduvuste kohaselt, näidates kätte neile omased kutsetegevuse alad. Ka meil on ellu kutsutud sellised asutised ja meil ongi juba mõned ettevõtted teenijate palkamisel nende abi hakanud tarvitama.

Ei saa olla kahtlust, et psühhotehnilised katsed äripersonaali palkamisel vähendavad tunduvalt eksitusi õigete inimeste leidmises, nii et seeläbi väheneb ka tarvidus sageli inimesi vahetada.

Üks tähtis eeltingimus psühhotehnilisile katsele on õige eelvalik suulise või kirjaliku pakumise kaudu, mis järgnevad soliidsele teenistuspakumisele. Et see eelvalik aga mitte kerge ei ole, see on meile kohe selge, kui heidame pilgu mõne suurema lehe kuulutusküljele, kust näeme, et kohaotsijate arv võrreldes tööpakkumistega on suures ülekaalus. Teha siin õiget valikut ei ole sugugi kerge, seda enam, et kuulutustest küllalt selgesti kätte ei paista need olulised nõuded, millised teenistuskoha poolt üles seatud. Samuti ei ole kerge neid nõudeidki formuleerida, millistele peaksid vastama valitavad inimesed, kuna üks või teine eriala vajab erisuguseid omadusi ning eeldusi, ja sageli on raske otsustada, kas mitte anda eesõigust vanemale, kellel võiks olla rohkem koge-

musi. Küsimuslehtede täitmine teenistusse võtmisel ei anna küllalt selget pilti kohaotsija võimeist. Tähtsam oleks siin nõue, et kohaotsija oma soovi vabalt kirjas avaldaks. On olnud tihti kaebusi eriajakirjade veergudel, et äriteenijad küllalt oma ülesannete kõrgusel ei seisa, ja seejuures tähendatakse, et just need, kes ei suuda vabalt oma kohaotsimiskirja kokku seada, ka halvad äriteenijad on.

Kel on olnud ülesandeks rohkearvuliste kohaotsimiskirjade hulgast teha valikut, see teab, kui raske on sealt tabada seda õiget inimest. Aga üht peab ta siiski olema tähele pannud, et mõne abitult ja oskamatult kirjutatud kirja saatja võib osutada väga meeldivaks ja tubliks tööjõuks ja ümberpöörduvalt: hästi ja korralikult kirjutatud kirja saatja võib oma ülesannete täitmisel olla hooletu ja ebakorralik. Tekib küsimus, kas ja mida tohime siis üldse kohaotsimiskirjade põhjal personaali valikul arvesse võtta ja kas oleme õigestatud nendele toetudes otsust tegema? Vastus võib olla mitmesugune. On kutseid ja ülesandeid, millised ei näi kõige vähematki olevat seotud kirjajakirjutamise osavusega, näiteks müümine kaupluses; kaupa pakutakse suusõnal ja mitte kirjalikult. Saamatus kohaotsimiskirjas võis olla tingitud ka sellest, et kartus kohast ilma jääda tahtmata kirjas avaldub ja mõjub segavalt. Kirja kirjutades ei tunta ennast oma harilikus olukorras — müügileti taga —, ei nähta enese ees seda, kelle poole pöördatakse, ei teata temast midagi. Müügileti taga on aga ostja müüja ees, ta näeb teda, võib iga silmapilk reageerida ostja ülalpidamisele, lühidalt — tal on ostjaga kontakt.

Ka päevapiltide ja tunnistuste sissesaatmine ei paranda seisukorda; nende põhjal on sageli teh-

tud ekslikke otsusi. Ühtlasi peab siin tähendama, et see viis võib kohaotsijale väga kulukaks minna, sest meie ettevõtteid ei saada neid pilte tagasi ega vasta üldse kohaotsimiskirjadele.

Paljudes ettevõtteis tehakse eelvalikut käekirja järgi otsustades. Selline meetod on oluliselt juba suurema tähtsusega kohaotsija iseloomu üle otsustamisel, kuid ta on puudulik abinõu erilise kutsevaliku küsimuse otsustamisel. Lühikesest kohaotsimiskirjast on vähe selleks, et selle meetodi järgi kirjajakirjutaja võimeist ja kalduvustest täielist pilti saada. Ka juurelisatud tunnistuste ärakirjad ei kõlba selleks, kuna need pole kirja-, vaid ainult ärakirjaproovid. Pealegi peaks käekirja üle otsustamisel leiduma materjali kirja kirjutaja mitmesugusest elueast, see aga pole alati võimalik. Samuti ei tohi kirja kirjutaja ise teada, et tema käekirja üle otsustatakse, vastasel korral püüaks ta seda tahtmatult muuta ilukirjaks.

Ka psühhotehniliste katsete varal pole sugugi nii kerge leida õigeid inimesi ärialale. Psühhotehnika meetod püüab katsetatavale luua olukorra, mis võimalikult sarnaneks tema kutselisele tegevusele. Eriti raske on aga sellist olukorda luua müüjatele ärides. Ei saa ühegi aparatuuril asendada „tõsist“ ostjat tema ees, kellele katsetatav peaks kaupa müüma. Ka n. n. intelligentsi proovidega pole midagi peale hakata; need peavad kindlaks tegema, kas katsetatav omab vaimset erksust ja üldisi teadmisi. Nende katsete sooritamise tagajärg oleneb aga nii paljudest kõrvalistest asjaoludest, et me selle abil väljavalitud isiku peale kaugeltki ei või kindlalt olla kui parima peale oma alal. Näiteks — ei tarvitse keskmise koloniaalkaupluse müüja sugugi olla nii palju kirjandust lugenud, nagu seda nõutakse ühelt raamatukaupluse müüjalt. Kui nüüd kaks seesugust müüjat peavad sooritama oma intelligentsi kindlakstegemiseks ühti ja samu katseid või ülesandeid kirjanduse alalt, siis on loomulik, et raamatukaupluse müüja katse paremini sooritab. Kuid kas ta aga seetõttu ka palju parem müüja on — kes suudab seda otsustada?

Võib-olla on see meetod siiski kõige tarvitatavam, eriti siis, kui katsete tulemusi ei hinnata ühe ja sama šabloni järgi. Toome näite: Me võime seda lugeda vaimse erksuse tunnuseks, kui katsetatav lahendab ülesanded suure kiirusega. Meil on kaldumus a j amomendi hindamiseks ja me loeme k i i r u s e s e l juhul positiivsemaks kui a e g l u s e. Teeme meie aga seda alati ja igal juhul, siis oleks see juba šabloon, kuna mitte alati pole kiirus voorus ja aeglus ebavoorus. Anname kahele müüjale ühesuguse ülesande. Mis ühele

õnnestus lahendada mõne minutiga, nõudis teiselt niisama palju veerandtunde. Ta ei sattunud aga seeläbi mitte meeleheitele ega halba tujju. Ta vastupidavus ei olnud ka mitte nürimeelsus, vaid visa ja eluline püüe oma ülesandest jagu saada. Kui siin arvestada ainult aja kiirust, siis ei talitaks meie õieti, sest see visa järelejätmatu püüe on positiivne väärtus, mida ei saa jätta hindamata. Olgu ülesanne kes teab kui raske, aga see tuleb viia täide! Mõeldagu visadele ostjaile, kes müüjalt sageli vajavad samasugust kannatust ja visadust.

Ühenduses eelöelduga kergib üles veel üks teine probleem: Kui katsete meetodi abil ei suudeta luua katsetatavale täiesti reaalselt olukorda, mis sarnaneks kutsele, mille jaoks teda katsetatakse, peab katsete tulemuste hindamine olema seda ettevaatlikum ja vaimukam. Et kõrvaldada raskusi, on hakatud kohaotsijaile-müüjale korraldama m ü ü g i m ä n g e. Püütakse kujutada täiesti loomulikku kaupluse olukorda. Väliselt on see ju ka võimalik. Sisuliselt aga on võimatu luua täiesti sellist olukorda, nagu see elus ette tuleb.

Näiteks ilmub üks müüja kui o s t j a, kord meeldiva, kord jälle vastiku, tingiva „kundena“. Ta võib ju kui tahes hästi mängida, kuid ta ametivend või -õde ei saa teda ometi tõsiselt võtta, kuna ta ju teab, et ta seda ei ole. Ainus tõsine tunne katsetataval on kartus ja mure tuleviku pärast: kas võetakse mind teenistusse?

Kõigi nende raskustega tuleb arvestada personaali valikul, kui me katsetest tahame saada õigeid tulemusi, vaatamata sellele, millise süsteemi järgi need katsed ka ei oleks korraldatud. Ise õpilasi kasvatada oleks, nagu näib, kõige õigem tee, kuid ei tohi unustada, et ka õpilane, kelle kutsevaliku-büroo on saatnud, on võinud saada eksliku nõuande ja seega õpilane valmistab end ette hoopis valele elukutsele, mis loomulikult ei anna häid tulemusi.

Lõppeks püüame jõuda selgusele, mida õieti katsetamisel müüja-kandidaadilt nõuda. Mis on tähtsam — kas katsete läbi kindlaks teha tema kaubatundmist või teada saada, kuidas müüja oma teadmisi kasutaks? Teiste sõnadega: kas peab katse olema eksam tema teadmistele või püüe selgitada tema iseloomu, mis võimaldaks teda asetada õigele kohale äris või muul kutsealal. On enesest mõista tähtis püüda selgusele jõuda näiteks kiirkirjutaja võimete üle. Aga samavõrra on tähtis teada tema võimeid mitmete teiste ülesannete suhtes. Mis kasu oleks müüjal põhjalikust kaubatundmisest, kui ta sellega midagi ei oska peale hakata?

Mitmekesine ja teadlik ülesannete valik kat-

setamisel võimaldab tähele panna, kuidas kohasoovijad neid ülesandeid lahendavad, kuidas nad suhtuvad ülesannetesse, asjadesse ja inimestesse, või oodatud ning ootamatuise olukorrisse. Katsetamismeetodi kohta selle üksikasjades ei saa kahjuks anda täpsaid juhatusi — selleks puuduvad ühtlased ja kindlaksmääratud normid. Võiks vaid üldiselt öelda, et ülesanded katsetamisel tuleksid valida niisugused, mis on sihitud sellele, et katsetataval oleks terve rida üksikasju meeles pidada, nagu seda tuleb ette ka müügi juures, näiteks: punane, king, suurus 37, kõrged (maldalad) kannad, pandlaga või ilma jne.

Edasi — tuleks ülesandeid esitada nii, et katsetatav pärast ootamatut katkestamist selle uuesti lahendamisele peab võtma jne. Igatahes peab katsete korraldaja võtma arvesse iga üksiku ettevõtte eritingimused ja nendest välja minnes kombineerima katsetatavale ülesanded. Sellised ülesanded tasuvad end varsti ja äriettevõtted, kes oma teenijad on valinud pärast hoolsat kaalumist ning katsetamist, peavad tunnistama, et nende müüjate tegevus on tunduvalt edukam kui mujal ja et neil mingit tarvidust pole sageli oma teenijaid vahetada.

Meie maksureformi võimalusi.

Maksudevalitsuse kava majandusministri poolt heaks kiidetud.

Maksudevalitsuses on töötatud välja pikem esitis majandusministrile, milles jõutakse seisukohale, et üldmaksureformi läbiviimise eeltingimuseks on maavalitsuste kaotamine, et oleks võimalik teostada maksustamise tsentraliseerimist. Maksureformile on võetud aluseks põhimõte, et maksukoormatus oleks ühtlane ning õiglane üle kogu riigi territooriumi. Selleks peaks aga maksustamine sündima ühe organi poolt, kuhu oleksid koondatud kõik andmed maksukoormatuse kohta. Praegune maksusüsteem omab palju puudusi ses suhtes, eriti mis puutub maksustamisaluste kindlaksmääramisse ja tulude hindamisse omavalitsuste poolt. Selle tagajärjel on kinnisvarade ja tööstusettevõtete maksukoormatus väga ebahütlane. Sellest olenevalt muutuvad ebahütlasteks ka mõned riigimaksud, nagu pärandus-, kinnistus- ja tempelmaks, kuna vastavad riigiasutised seni kasutasid linnade hindamise andmeid kinnisvarade kohta. Samuti kasutati neid andmeid tulumaksu väljaarvamisel amortisatsiooni kindlaksmääramiseks.

Teatavasti saavad omavalitsused oma tulud

peaaegu kogu ulatuses maksudest ja riigi toetustist (81,3%), seega kujutades enestest riigi asutusi, kes aga võrreldes teiste riigi asutistega on seepoolest paremas seisukorras, et nad riigikassalt ja maksudest saadud summadega talitavad oma heaksarvamise järgi ja riigil puudub võimalus nende summade tarvitamise otstarbekohasust kontrollida.

1928./29. majandusaasta aruannete järgi ulatusid maavalitsuste kulud üle 4½ miljoni krooni. Maksudevalitsus on oma esitises jõudnud otsusele, et maavalitsuste ärakaotamisel võiks saavutada kokkuhoidu 1 miljon krooni avalikõiguslike üksuste kuludes. See kokkuhoid, kuigi mitte väga suur, aitaks siiski meie eelarvet tasakaalustada ja, mis peaaasi, ta aitaks vähendada kodanike üldmaksukoormatust ja võimaldaks maksude õiglasemat jaotust.

Ettetoodust selgub, et põhjapanevat riigi maksureformi võib teostada vaid siis, kui sellega koos käib omavalitsuste maksureform. Ainult siis saame luua kindla ja otstarbekohase maksusüsteemi.

Läbikäigumaksuga uus elukalliduse tõus.

Kavatsetakse võtta 2 prots. igalt läbikäigult. Põllumajandussaadused ja eksport läbikäigumaksuvabaks.

Majandusministeeriumis koostatud läbikäigumaksu seaduseelnõu, mis neil päevil esitatakse vabariigi valitsusele, on kopeeritud Austrias maksuvast seadusest. Läbikäigumaksu tuntakse ka mujal Euroopa riikides, kuid Austrias on selle maksu iseloom ja sissenõudmise kord erinev. Meie

maksupoliitika juhid on pidanud meie oludele kõige sobivamaks just Austria eeskujul. Seal on pandud maksma lihtsustatud kord maksude sissenõudmisel. Maksu võetakse kaubalt mitte igas faasis, kust ta läbi liigub, vaid ainult ühes, koondatult ühte kohta. Majandusministeerium teeb

kindlaks kauba liiklemise järgud ja vastavalt sellele määratakse läbikäigumaksu % suurus. Alusena on kayatsus määrata 2% läbikäigult. Kui tehakse kindlaks, et teatud kaup käib enne läbi kolmest või neljast käest, siis tuleb koostatud maks 6—8% tasuda näit. importööril, kes on toonud selle sisse välismaalt. Läbikäigumaks võetakse ühel ajal kauba tolli õiendamise, mis tunduvalt lihtsustab tööd. Importööril samuti nagu teistelgi instantsidel, kust kaup käib läbi, nagu suurkaupmehele, vabrikandil ja väikekaupmehele kuni tarvitajani, on õigus kauba müügi juures arvel eraldi näidata läbikäigumaksusummat, seda arvata juure kauba hinnale.

Läbikäigumaksuvabad on põllumajandussaadused ja eksport. Talupidajalt oma saaduste müügi juures ei võeta seda maksu, kuid sama aine jällemüüjailt kasseeritakse see sisse harilikus korras.

Läbikäigumaksu sisseseadmisega käib kaasas paratamatult elukalliduse tõus. Arvatakse, et ained hinnas kerkivad vähemalt 5%. Kuid raskusi on ka näha ette kaupmeeskonnal. Praeguse majandusliku depressiooni ajajärgul ei ole kerge kaubahindadele midagi lisada juure. See annab ennast kohe tunda ostja tagasihoidlikuks muutmise teel. Tugev konkurents põhjustab sagedasti sarnase lisamaksu langemise just kaupmehe õlgadele. Pealegi peab kaupmees maksu tasuma ette ära.

Läbikäigumaksu kaudu taotleb riik kahtlemata fiskaalhuve. Millisel määral see sünnib,

selle kohta praegu seatakse maksudevalitsuses kokku vastavaid kalkulatsioone. Seal koostatakse ka kindlakujulised tariifid ja nomenklatuurid saaduste maksustamiseks.

Nagu kuuleme, on oodata ainult ühe vähema osa seniste maksude ärajätmist, mis iseloomult sarnanevad uuele läbikäigumaksule. On tõstetud üles äri-, tulu- ja tempelmaksu revideerimise võimalus, samuti omavalitsuse heaks võetavate maksude, nagu tööstus- ja isikumaksu, likvideerimise küsimus. „Pvl.“

Oma poolt lisame, et see maks oma raskuspunktiga lasub kaubanduslikel ja tööstuslikel ringkondadel, ja Kaubandus-tööstuskoda on selle seaduseelnõu kokkuseadmisest ja neist alustest, millistele see maks rajatakse, täie õigusega huvitatud. Majandusministeerium aga ei ole tänini selle maksu sisseseadmise kohta Koja arvamist küsinud ega ole ka Kojale teatanud, millistel alustel seda maksu tahetakse hakata võtma. Seepärast ei ole Kojal ka võimalus olnud Koja seaduses ettenähtud õigust kasutada, nimelt teatada oma arvamist ja avaldada oma soove mainitud seaduseelnõu kohta. Koja arvates oleks aga sarnase suure ja laiaulatusliku küsimuse juures täiesti otstarbekohane, kui ministeerium juba seaduseelnõu väljatöötamise juures Koja arvamised kuulaks ära ja võtaks kaalumisele ja võimalikul korral neid arvestaks. Meie arvates võiks üldine asi selle läbi ainult võita.

Üks pan-euroopaline tollileping.

Tuntud rootsi majandusteadlane, dr. Per Jacobsson, kes oma ajal oli tegev Rahvasteliidu sekretariaadis Genfis, on ajakirjas „Index“, mida annab välja Svenska Handelsbanken, ilmutanud kollektiiv-tollilepingu kava euroopa riikide vahel. Dr. Per Jacobsson väljub seisukohast, et praeguse majanduskriisi peamiseks põhjuseks on ajalooline nähe, et üldine hindade langus automaatselt kutsus välja paratamatut nõudmist protektsionistlike abinõude ja kõrgendatud tollimäärade järele tööstuste poolt, mida hindade langus valusasti on riivanud. Sel viisil on seletatav ka praegune majanduslik seisukord, kus suurmüügihinnad ühe aasta jooksul on 15% tagasi läinud ja paljudel aladel on jõudnud juba eelsõjaaegsele tasemele. Siia juure tuleb arvata veel tollipiiri pikenemine

Euroopas enam kui 10.000 km võrra — Austria ja Ungari lahutamise tagajärg ja uute riikide tekkimine. Kui võrrelda mitmesuguste riikide tollimääri enne ja pärast maailmasõda, siis jõuame otsusele, et enne sõda suurriigid, välja arvatud Inglismaa, omasid kõige kõrgemad tollimäärad, kuna vähemad maad, nagu Belgia, Daani, Holland, Helveetsia ja Rootsi, leppisid madalamate tollimääradega. Pärast maailmasõda uskusid noored riigid võimalikult kõrge tollimüüri varjul võida üles ehitada oma maa tööstust ja ennast majanduslikult teha iseseisvaks. Nüüd näevad need uued riigid küll — arvab autor — et neil pole väljavaateid majanduslikuks arenguks, kui nad oma tollitariife ei kohalda vanaele euroopa riikidele, nagu näiteks Holland, Rootsi ja Helveetsia, ning oma tollimüüre ei hakka kiskuma maha. Et teha algust Euroopa

majanduslikuks koostööks, paneb kirjutise autor ette sõlmida euroopa tollileping alljärgnevail põhimõtteil:

a) Tollitariifid on lubatavad vaid sel tingimusel, et tollimäärad ei tõuse üle maksimaalpiiri ja nimelt mitte üle 20 protsendi kauba väärtusest.

b) Kaubad, mis imporditakse teiselt lepinguosaliselt maalt, käivad tolli alla ainult poolles määras, s. o. mitte üle 10 protsendi kaubaväärtusest.

Sel teel leiaks Euroopas aset tolli-eelistussüsteem ja teatud piiramist enamsoodustusklausel. Kuigi see piiramine mõnel juhul tooks ühes

kaubavahetuse vähenemise, siis peavad ometi tollimäärade piiramisest tekkinud paremused ja avarama Euroopa turu avamine ülemal tähendatud tagasimineku kaubavahetuses kaugelt üle kaaluma.

Dr. Per Jacobsson on kindlasti veendunud, et kaubandus Euroopas õige kiiresti paraneks, kui tollileping tema poolt ettepanud kujul saaks tõsiasiaks. Uurides sellise lepinguga seotud üksikute riikide väljavaateid ning paremusi, dr. Jacobsson lõppeks jõuab seisukohale, et euroopa riigid ühegi kahjuta seesuguse lepingu eneste vahel võiksid sõlmida, ja avaldab soovi, et tema kava eelarvamusteta võetaks avalikule arutusele.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Kaubandus-tööstuskoja nõukogu koosolekult 3. dets. 1930. a.

1. Muudatusi ärimaksukomiteede koosseisudes.

a) Tartumaa 2. jsk. ärimaksukomiteest on lahkunud hra Johannes Võsu. Tema asemele paneb juhatus nõukogule kinnitamiseks ette hra Aleksander Tani, Jõgeva alevis, Suur tän. 10.

b) Võru maksujaoskonna liikmete hrade P. Ebber'i, A. Kuuse ja R. Korneli ning asemike hrade R. Kaveri, J. Teeveri ja Aug. Eiche volitused on lõpnud. Juhatus paneb ette nimetada Võru maksukomitee liikmeiks hrad Paul Ebber, Aleksander Kuuse ja Robert Korneli, ning asemikeks hrad Paul Laamanni, August Mannase ja Juhan Petermanni.

d) Tartumaa 1. jsk. ärimaksukomiteest on lahkunud liikmed hrad Mihkel Margus, Jaan Rämnel ja Paul Sulge, ning asemikud hrad Hermann Schmalts, Karl Kupp ja Johannes Vismann. Juhatus paneb ette nende asemele valida liikmeiks hrad August Palu — Rõngust, Hans Rink'i — Otepäält ja Jaan Kaarna, Meeri vallast; asemikeks Jüri Bärge'n'i — Elvast, Maks Kahlberg'i — Elvast ja Jaak Peebu — Rõngust.

e) Narva maksuamet teatab, et komitee liikme hra Johannes Kopsi volitused on lõpnud. Koja juhatus palub nõukogu hra Johannes Kopsi uuesti komitee liikmeks kinnitada. Nõukogu kinnitab ettepanud muudatused.

2. Muudatusi Koja koosseisus.

a) Koja liige Karl Mitt on tööstusalalt lahkunud ja seega oma volitused kaotanud. Koja juhatus palub nõukogu otsustada kutsuda Koja liikme kohuste täitmisele IV sektsiooni järjekordse kandidaadi hra Arnold Kapsi.

b) Koja liige hra Johan Kukkk pani Koja liikme volitused maha, seepärast palub juhatus nõukogu otsustada kutsuda Koja liikmeks I sektsiooni järjekordse kandidaadi hra Hugo Ullay.

d) Koja liige hra Gerhard Sosaar on Koja liikme volitused maha pannud ja seega ka lahkunud Koja nõukogu abiesimehe kohalt. Juhatus palub nõukogu otsustada kutsuda Koja liikme ülesannete täitmisele VI sektsioonist järjekordse kandidaadi hra Ervin Baueri ja nõukogu liikmeks järjekordse kandidaadi hra P. Ingermanni. Juhatus eettepanekud kinnitatakse.

e) Nõukogu abiesimees arvatakse tarviliseks ära valida juba käesoleval koosolekul ja seatakse kandidaadiks üles nõukogu liige hra K. Koppel, kes ka ühel häälel valitakse nõukogu abiesimeheks.

3. Tööstusliku töö seaduse muutmise seaduse eelnõu.

Praegu maksev tööstusliku töö seadus muudeti vene revolutsiooni ajal 1917. a. 1. sept., misjuures üksikud paragraafid on jäetud kooskõlastamata. Selle tagajärjel on tungiv vajadus muuta kolme paragraafi, nimelt §§ 318, 406 ja 455. Juhatus on nende paragraafide uue redaktsiooni omapoolt läbi vaadanud ja esitab nõukogule heakskiitmiseks. Nõukogu otsustas eelnõu heaks kiita ja

anda sündikule läbivaatamiseks ning juhatusele eelnõule käigu andmiseks.

4. Koja alaliste ekspertide nimestiku täiendamine.

Koja VI sektsiooni soovil esitab Koja juhatus nõukogule Koja alalisteks ekspertideks kinnitamiseks järgmised isikud, kes selleks ise nõusoleku on avaldanud:

1. hra August Maanidi — Tartust.
2. „ A. Julle — Tartust.
3. „ S. Luther — Tartust.
4. „ A. Peiker — Tartust.

Nimetatud härrad kinnitatakse nõukogu poolt Koja alalisteks ekspertideks.

5. Koja korralise peakoosoleku aja ja päeva- korra kindlaksmääramise küsimus.

Koja korralise peakoosoleku ärapidamise kohta esineb juhatus arvamisega, et koosolek tuleks pidada jaanuari alul, kuna detsembrikuu jooksul ärimeestel pühade-eelse aja tõttu on rohkem tegemist ning koosolekule tuleks oleks raskesti tegemist ning koosolekule tuleks oleks raskesti tegemist ning koosolekule tuleks oleks raskesti tegemist. Nõukogu otsustas jätta peakoosoleku aja ning päevakorra kindlaksmääramise nõukogu esimehe otsustada koos juhatusega.

6. Vannutatud kaubandus- ja raamatupidamiskspertide kogu seaduseelnõu.

Oma ajal algatas majandusministeerium vannutatud kaubandus- ja raamatupidamiskspertide kogu seaduseelnõu, milline ka Kojale saadeti arvamise avaldamiseks. Koda andiski oma arvamise selle kohta, kuid vahepeal on Koja sündiku poolt leitud vajaliseks eelnõus ette võtta väikesi muudatusi, mis pärast juhatus esineb uuesti palvega selle eelnõu lõplikuks kinnitamiseks. Nõukogu kinnitas tehtud muudatused.

Ärideregister

novembrikuu teisel poolel.

Registreeritud firmad:

1. Jakob Bachson, Pärnu, Rääma t. 26, toiduainetekauplus.
2. Ette Blechmann, Rakvere, Tallinna t. 28, jalanõudekauplus; prokurist Frieda Rogovsky.
3. Marta Blumfeldt, Nõmme, S. Pärnu mnt. 20, toiduainetekauplus.
4. Olga Barendson, Nõmme, Männiku t. 6, toiduainetekauplus.
5. Ferdinand Egel, Tallinn, Vene turg 9, pudu-, mütsi- ja koetud asjade kauplus.
6. Rudolf Heindok, Nõmme, S. Pärnu mnt. 108, toiduainetekauplus.
7. Jakob Imhof — Eesti piimaprodukt, Tallinn, Sauna 1, juustu- ja võikauplus (juustu- ja võitööstused Võtikvere ja V. Antsla v.).
8. Ester Jakobson, Valga, Kesk tän. 11, pudukauplus; prokurist Lea Jakobson.
9. Priidik Juhkenthal, Nõmme, S. Pärnu mnt. 171, puuhoov.
10. Paap Järvmägi, Valga, Lai t. 11, toiduainetekauplus.
11. Jakob Kanger, Tartu, Narva t. 18, toidu- ja tarbeainetekauplus.
12. Julie Karin, Nõmme, Ida t. 7, toiduainetekauplus.
13. Aleksander Keiss — optika- ja arstiriistadeäri, Tartu, Promenadi 9.
14. Marie Kepnik, Tallinn, S. Tartu m. 10, kirjutusmaterjali- ja tapeedikauplus.
15. August Kilmi, Rakvere, Ehituse t. 1, toiduainetekauplus; prokurist Leena Kilmi.
16. Villem Kiviall, Tallinn, Koidu t. 80, lihakauplus.
17. Marie Koger, Pärnu, Roheline t. 8, toiduainetekauplus.
18. Johan Künnapas, Nõmme, S. Pärnu mnt. 116, toiduainetekauplus.
19. Hans Kütt, Tallinn, S. Söörensi t. 2, juuksetööstus.
20. Anna Küttman — soolakalakauplus, Nõmme, S. Pärnu mnt. 80.
21. Ella Laaberg, Tallinn, Graniidi t. 15, toiduainetekauplus.
22. Alide Leo, Rakvere, Rägavere tee 30, toiduainetekauplus.
23. Roosi Liivakant, Tallinn, Liivalaia 18, toiduainetekauplus.
24. Aleksei Loik, Tallinn, Oa t. 3, toiduainete- ja piimakauplus.
25. Daniel Luksepp, Võru, Kreutzwaldi t. 64-a, väikekauplus.
26. Julie Lõhmus, Valga, Piiri t. 1, toiduainetekauplus.
27. Vennad John & Georg Madisson, Pärnu, Kooli t. 5, masinate paranduse töökoda; täisühing, osakapital Kr. 8.000.—.
28. Johanna Mandel, Võru, Kreutzwaldi t. 55, pagariäri.
29. Kadri Meomutli, Tallinn, Mäekalda t. 19, toiduainetekauplus.
30. Vassili Metsniit, Tallinn, Ööpiku t. 15, toiduainetekauplus.
31. Filmi kaubandus-tööstuse a.-s. „Kino Modern“, Tallinn, S. Tartu mnt. 4-a, põhikapi-

- tal Kr. 100.000; juhatuse liikmed: Mihkel Tensing, Hilda Burmeister ja Klemens Tensing.
32. Aliede Nurk, Tallinn, V. Brokumägi 10, toiduainetekauplus; prokurist Ida Peterson.
33. Hilda Oras, Tallinn, Tähet t. 5, toiduainetekauplus.
34. Piimatalitus „Farmer“ P. Oras ja R. Kruberg, Tallinn, Weizenbergi 4; täisühing, täisosanikud Pauline Oras ja Rudolf Kruberg, osakapital Kr. 1.000.—.
35. Pauline Oras, Tallinn, Weizenbergi 4, piima- ja delikatesskauplus; prokurist Rudolf Kruberg.
36. Elsa Ots, Nõmme, Vabaduse puistee 58, lihkakauplus.
37. Marie Ots, Tallinn, Vabriku t. 19, toiduainetekauplus.
38. Johan Pallav, Pühajärve v., jahuveski.
39. August Pihlak, Kuresaare, S. Sadama t. 32, saiakauplus.
40. „Aleksander Puusepp“, Võru, Tartu t. 90, toiduainetekauplus, ainuisiklik äripidaja Katarina Puusepp.
41. Henn Päss, Valga, Viljandi t. 2, savitööstus.
42. Alide Põiklik — jalanõudekauplus „Modern“, Rakvere, Tallinna t. 19.
43. Ermeline Roos — juukselõikuseäri „Central“, Nõmme, Jaama t. 7.
44. Sophie Roos — moeäri „Soliid“, Tallinn, S. Roosikrantsi 4.
45. August Sekker, Tallinn, S. Laagri 9, toiduainetekauplus.
46. M. Sikka ja K. Peil, Nõmme, S. Pärnu m. 38, rauakauplus; täisühing, täisosanikud Mihkel Sikka ja Karl Peil, osakapital Kr. 1.000.—.
47. Sinaida Strauss, Nõmme, Mustamäe t. 4, toiduainete- ja piimakauplus.
48. Adele Tiit, Tallinn, Uus t. 4, toiduainete- ja piimakauplus.
49. Marie Toiker, Nõmme, S. Pärnu ja Pioneeeri t. nurk, toiduainetekiosk.
50. Pauline Treimann, Nõmme, Harku t. 18, toiduainetekauplus.
51. Valter Treublut — keemia-kosmeetikatööstus „Chemkos“, Tallinn, Vaestekooli 1.
52. Joosep Turk, Tallinn, Paldiski mnt. 15, jalanõudekauplus.
53. Villi Vare, Põltsamaa, Lossi t. 9, kirjutusmaterjali- ja pudukauplus.
54. August Vichmann, Nõmme, Raudtee t. 10, toiduainete- ja tubakakauplus.
55. Hans Virkus, Tallinn, Weizenbergi 4, toiduainetekauplus.
56. Liisa Vomp, Tallinn, Magasini 3-b, toiduainetekauplus.

Registreeritud muudatused:

1. „L. Abel“, Viljandi, Lossi t. 15, moe ja uurikauplus, täisosanikkudeks juure tulnud Jenni ja Selma Rosenblatt; täisühing, osakapital Kr. 500.—.
2. Kustav Anni, Võru, Jüri t. 28-a, toiduainetekauplus, üle läinud Helene Anni'le, kes tegutseb firma all „Helene Anni“.
3. Eestimaa Õlikonsortsium, Vaivara v., lahkunud Eestis tegutsemiseks volitatud esindaja Rudolf Zeidler, asemele määratud Wolf Brockhausen; samuti lahkunud prokurist Hjalmar Christenson.
4. Helene Hendrekson lõpetas Tallinnas Narva mnt. 48-a asunud kirjutustarvete- ja pudukaupluse ning avas Narva mnt. 50 toiduainetekaupluse.
5. Albert Jagusson, Sootaga v., koloniaal- ja õllekauplus (varem reg. Tartus, Lao t. 2, autokummi-paranduse töökoda).
6. Tallinna E. J. Johanson'i kirjutuspaberivabriku A.-S., Tallinn, Maakri t. 27, surma läbi lahkunud juhatuse liige Allan Birch.
7. August Kannik üle viinud sadulsepäätööstuse Kloostri tänavalt 9, Aleksantri t. 24, Tartus.
8. Juuli Kirschfeldt, Pärnu, Riia t. 89, lina- ja linaseemneteäri üle läinud Pärtel Kirschfeldt'ile, kes tegutseb firma all „Pärtel Kirschfeldt“.
9. Gotlieb Kleinson, Petseri, Riia t. 3, teemaja, äripidaja surma järele ettevõtte üle läinud abikaasale Olga Kleinson'ile, kes tegutseb firma all „Olga Kleinson“.
10. Osvald Kruus, Valga, Vabaduse t. 30, rohu- ja värvikauplus üle läinud Emma Kruus'ile, kes tegutseb fa. all „E. Kruus“; prokurist Osvald Kruus.
11. Ekspeditsiooni- ja transportühing „Carl Lassen“, Tallinn, Pikk 40, likvideerimisele asunud.
12. Anette Lius, Tapa, raudteejaam, jaama einelaud äripidaja surma järele üle läinud Gustav Lius'ele, kes tegutseb firma all „Gustav Lius“.
13. Elise Maks, avanud uuesti Tallinnas, Koidu t. 20, toiduainete- ja piimakaupluse.
14. Moeäri „Koit“ O. Moisar, Tallinn, Teenri t. 4, firma nimetus muudetud järgmiselt: „Moeäri m-me Lydia O. Moisar“.

15. Alfred Neufeldt üle viinud koloniaal-kaupluse Tallinnast, Raua t. 10, Nõmmele, S. Pärnu mnt. 146.
16. Kopli vorsti- ja pasteeditööstus V. Nottbeck, Tallinn, Bekkeri tehas nr. 57, firma nimetus muudetud järgmiselt: Kopli vorsti- ja pasteeditööstus „Mironia“ V. Nottbeck.
17. R. Peedo ja Co, Tallinn, Dunkri t. 1, juuksetööstus, lahkunud täisosanik Rudolf Peedo, ettevõtte tegevust jätkavad osanikud Karl Niggul ja Eduard Tamberg, varem registreeritud firma „E. Tamberg ja Co“ (Tallinn, Apteegi 5) osakonnana.
18. Hilda Puna moeäri üle viinud Uuelt t. 4 Pikale tänavale 36, Tallinnas.
19. Johannes Pöder saapakaupluse üle viinud Valgast, Kesk tänavalt 20, Petseri, Kaubarida 1.
20. Sass & Dubas, Tallinn, Vene t. 11, autotarvete ja -osade ladu, lahkunud täisosanik Karl Sass, ettevõtte tegevust jätkab Karl Dubas firma all „Sass & Dubas“.
21. Edgar Schmaltz toiduainete- ja piimakaupluse üle viinud Aia tänavalt 17, Narva tänavale 95, Tartus.
22. Osvald Teppor — Uue-Põltsamaa veski, Põltsamaal, ära müünud veski ja avanud Tallinnas, Vene t. 1, firma all „O. Teppor“ optikakaupluse ja tööstuse.
23. Jüri Tõnisson — „Erika“, Tartu, Suurturg 2, seemne- ja aiatööstusekauplus, avanud äri osakonna Viljandis, Tallinna t. 6.
24. Gustav Vatsel, Tartu, Maarjamõisa 24, koloniaal- ja piimakauplus, avanud teise toiduainete- ja piimakaupluse Tartus, Maarjamõisa t. 13.
25. Pauline Vebermann — „Atelier des Modes“ tööstuse üle viinud Rataskaevu tänavalt 14—7, Müürivahe tänavale 31—6, Tallinnas.
26. Rudolf Wei avanud toiduainetekaupluse Nõmmel, Pikk t. 95, (varem reg. Tallinnas, Imanta t. 18, lihakauplus likvideeritud).
27. Roland Wiedas avanud uuesti piimatööstuse Nõmmel, S. Pärnu mnt. 251 (varem reg. toiduainetekauplus Nõmmel, Valdeki t. 1, likvideeritud).
28. Voldemar Vormansik uuesti avanud toiduainetekaupluse Nõmmel, Kaevu t. 7.

Tegevuse lõpetamine registreeritud:

1. Helmuth Fried, Tallinn, Weizenbergi 4, toiduainetekauplus.
2. Johannes Kana, Tallinn, Keemia 11, toiduainetekauplus.
3. Helmi Keiss, Tartu, Promenadi 9, arstiriistade- ja optikaäri.
4. Jaan Lepš, Tallinn, Sitsi 2-d, toiduainetekauplus.
5. Hilda Lesmann, Tallinn, Aafrika 29, toiduainetekauplus.
6. Vassili Liisin, Tallinn, Oa t. 3, toiduainete- ja piimakauplus.
7. Kristjan Petermann, Tartu, Suurturg — Kivisilla juures, pudukauplus.
8. Meta Rätsep, Tallinn, Teenri 4, moeäri.
9. Osvald Saar, Tartu, Kivi t. 58, toiduainetekauplus.
10. Otto Seimbach, Tallinn, Kullasepa t. 14, mööblikauplus.

Abieluvaranduse lahutamise lepingud.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. ltsade nr. nr.	Elukoht
Paabus, Jaan Jaani p. ja tema abikaasa Salme Johannese t. sünd. Zirnask	23. VII 30.	Nr. 80 14. X. 30.	Tartu, Tähe t. 63.
Adamson, Henn Simmu p. ja Rützel, Liisa Jüri t.	28. VII 30.	„	1) Valk, Vaksali pst. 5. 2) „ Poska 15.
Märtinson, Rudolf-Alfred Jakobi p. ja tema abikaasa Melanie Mardi t. sünd. Elias . . .	21. II 30.	„	Valk, Riia t. 8.
Silmus, August Jüri p. ja tema abikaasa Hilda, Johani t. sünd. Kullam	9. VII 30.	Nr. 81 17. X 30.	Tartum. Hellenurme v.
Schimschilevitsch, Salomon Abramip ja tema abikaasa Ljuba Selmanni sünd. Kariban	20. IX 30.	Nr. 82 21. X 30	Kohilas.
Maltinski, Joseph Hatskeli p. ja tema abikaasa Rahel Hertsi t. sünd. Teischev . . .	„	„	Tallinn, Tatari 15—9.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisade nr. nr.	Elukoht
Zobel, Johannes Johani p. ja tema abikaasa Anna-Marie Jaani t. sünd. Laas	17. IX 30.	Nr. 82 21. X 30.	Viljandi, S.-turg 9-b.
Nilson, Eduard Liisa p. ja tema abikaasa Salme Laose t. sünd. Kivistik.	5. IX 30.	"	Viljandim. Sürgavere v.
Nauts, Nikolai Antoni p. ja tema abikaasa Evgenia Hansu t. sünd. Tohver	25 VII 30.	"	Taali v. Pustuski as.
Saks, Johannes Aleksei p. ja Tamm, Emilie Jaani t.	5. IX 30.	"	—
Mäeots, Karl Hansu p. ja tema abikaasa Maria Jüri t. sünd. Pruul	20. IX 30.	Nr. 85 31. X 30.	Rapla v. Häitu t.
Kliis, Julius-Ernst Jaani p. ja tema abikaasa Marta Jüri t. sünd. Kruuberg	"	"	Läänem. Kolovere-Kalpu v.
Ressar, Jaan ja tema abikaasa Amanda sünd. Rauk	"	"	Läänem. Risti al.
Tomingas, Johannes ja tema abikaasa Dagmar-Elfriede sünd. Hernberg	27. IX 30.	"	Tallinn, Merepst. 17.
Lekk, August Juhani p. ja tema abikaasa Rosalie Anna t. sünd. Palm	"	"	Märjamaa v. ja al.
Sulbi, Juhan Jaani p. ja tema abikaasa Ida Jaani t. sünd. Mühlberg	27. IX 30.	"	Tallinn, Magasini 3-a-2.
Reivelt, August-Aleksander Ado p. ja tema abikaasa Helene Hansu t. sünd. Roosmann .	"	"	Tallinn, Eha 6—5.
Lassmann, Oskar ja tema abikaasa Anna sünd. Ottas	11. X 30.	"	Tallinn, Mütürivahe 17-2.
Tau, Johannes ja tema abikaasa Melanie sünd. Risti	"	"	Harjum. Harku v.
Muuga, Karl ja tema abikaasa Elfriede sünd. Kukk	4 X. 30.	"	Nõmme, Ida t. 17.
Kase, Peeter Mardi p. ja tema abikaasa Marie sünd. Tui	"	"	Läänem. Paadrem. v.
Niine, Jakob ja tema abikaasa Hilda-Marie sünd. Ehrmann	"	"	Tallinn, Teras 20.
Hirsch, Paul ja tema abikaasa Ella-Melanie sünd. Meybaum	"	"	Tallinn, Mütürivahe 17.
Tarkmees, Ado ja tema abikaasa Anna sünd. Koppel	11. X 30.	"	Nõva v. Variko algkool.
Johanson, Viido Jaani p. ja tema abikaasa Liisa Peetri t.	16. VIII 30.	"	Tartu, Raekoja 27.
Veske, Valter Karli p. ja tema abikaasa Hermine sünd. Tammemägi	24. VII 30.	"	Aakre vald.
Tamm, Aleksander Fritsu p. ja tema abikaasa Anna Gustavi t. sünd. Allik	11. X 30.	Nr. 86 4. XI 30.	Nõmme, S. Pärnu mt. nr. 148.
Einborn, Leopold Joosepi p. ja Bachmann, Emilie Jüri t. sünd. Freiberg	11. X 30.	"	1) Tall., S. Söörensi 5—16. 2) " Härjapea 24—1.
Rool, Harald Peedu p. ja tema abikaasa Amalie Ado t. sünd. Lige	"	"	Läänem. Keina v.
Osmiin, Karl Karli p. ja tema abikaasa Alviine Jaani t. sünd. Barendson	"	"	Varbola v. Põllu k.
Tarto, Johannes ja tema abikaasa Meta sünd. Treial	"	"	Haapsalu, Karja t. 18.
Org, Bruno Jaani p. ja tema abikaasa Elisabet Mihkli t. sünd. Vint	10. VII 30.	"	Võrum. Rõuge v.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisade nr. nr.	Elukoht
Paabo, Ferdinand Samueli p. ja tema abikaasa Hilda Jüri t.	11. VII 30.	Nr. 86 4. XI 30.	Võrum. Valgjärve v.
Juck, Peeter Jaagu p. ja tema abikaasa Salme Jakobi t. sünd. Leesik	12. IX 30.	"	Tartu, Võru t. 112.
Pabstel, Johan Jüri p. ja tema abikaasa Elisabeth Johani t. sünd. Ajavere	20 VIII 30.	"	Valgam. Puka al.
Kondor, Johannes Johannese p. ja Massakas, Leida Mihkli t	7. VII 30.	"	1) Tartu, S.-turg 11. 2) " Öñne t. 24.
Pürg, Hans Hansu p. ja tema abikaasa Marie Villemi t.	2. V 30.	"	Valgam. Taagepere v.
Viira, Hans Ado p. ja tema abikaasa Pauline Peetri t. sünd. Eichelmann	1. VII 30.	"	1) Tartu vangimaja. 2) Tartum. Laeva v.
Tomson, Johan Mardi p. ja tema abikaasa Liisa Mardi t. sünd. Kasemets	17. IX 30.	"	Pärnum. Sauga v.
Mitt, Hans ja tema abikaasa Mari sünd. Tamberg	11. VI 30.	Nr. 86 4. XI 30.	Pärnum. Abja v.
Pirs, Jaan Jaani p. ja tema abikaasa Leena Aini t. sünd. Lipmann	5. IX 30.	"	Pärnu, Kesk t. 24.
Saaliste, Jaan Ado p. ja tema abikaasa Liisa Hansu t. sünd. Hallust	"	"	Pärnum. Kaelase v.
Kuusk, August Mihkli p. ja tema abikaasa Anu sünd. Vaher	17. IX. 30.	"	Viljandim. Kabala v.
Kõks, August Jaani p. ja tema abikaasa Maria Jaani t. sünd. Tomschmidt	28. VIII 30.	"	Pärnum. Koonga v.
Vanker, Peeter Jaanuse p. ja tema abikaasa Amalie Johani t. sünd. Mitt	5. IX 30.	"	—
Johanson, Viido Jaani p. ja tema abikaasa Liisa, Peetri t	16. VIII 30.	Nr. 87 7. XI 30.	Tartu, Raekoja 27.
Weske, Valter Karli p. ja tema abikaasa Hermine, sünd. Tammemägi	24. VII 30.	"	Aakre v.
Moks, Jaan Anu p. ja tema abikaasa Ella Hansu t., sünd. Rebane	18. X 30.	Nr. 90 18. XI 30.	Ingliste v. Lau k.
Ahbolin, Julius Eduard ja tema abikaasa Armilda-Therese, sünd. Naarits	"	"	Tallinn, Laulupeo 16—13.
Jänes, Arthur Peetri p. ja tema abikaasa Alma-Marie, sünd. Ploor	26. V 30.	"	Võrum. Haanja v.
Eller, Aleksander Jaani p. ja tema abikaasa Leida Mardi t., sünd. Pöder	2. IX 30.	"	Tartu, Tähe t. 8.
Lell, Hans Gustavi p. ja tema abikaasa Anna-Marie Karli t., sünd. Pöderson	1. IX 30.	"	Tartu, Riia 77.
Fink, Karl ja tema abikaasa Rosalie	9. IX 30.	"	Tartum. Laius-Tähkvere vald.
Kangru, Peeter Jaani p. ja tema abikaasa Ida, sünd. Logina	19. II 30.	"	Tartum. Kastre-Võnnu v.
Maasik, Karl Mardi p. ja tema abikaasa Herta Georgi t.	28. V 30.	"	Tartu, Elva t. 7.
Reinhaus, Liisa Hansu t., sünd. Sildever	11. X 30.	"	Pärnum. V. Väandra v.
Viilu, August Magnuse p. ja tema abikaasa Lovise Mardi t., sünd. Ehkmann	"	"	Pärnu, Karja t. 1.
Pielbaum, Karl Mihkli p. ja tema abikaasa Alviine-Pauline, sünd. Väriku	"	"	—

Kaubandus-tööstuskoja Teataja kirjavahefus.

Kas kellasepa töökoda peab lunastama äritunnistuse?

Küsimus: Oman väikese kellasepa töökoja, kus ma kui omanik üksipäini töötan. Ostan igasugu poolvalmis kellasid ja sean need käiguks kokku, kas ettetelli jaoks või ka juhuslikele ostjatele. Palun lahkesti teatada, kas peab säärane töökoda omandama äritunnistuse ja kui palju, s. o. kui suure summa eest võib hoida töökojas poolvalmis kellasid ja osi, ilma et töökoda loetaks kaubanduslikuks ettevõtteks.

G. K.

Vastus: Kellasepa töökojal, kui selle omanik ise ilma palgaliste jõudude pidamata töökojas töötab ja seda peab, ei ole äritunnistuse lunastamine tarviline. Kui aga töökojaomanik peab omal laos, ka väikeselgi arvul, poolvalmis kella-

sid ja nende osi ja kui ta neid osi kas ettetelli jaoks või juhuslikele ostjatele müüb, siis loetakse ettevõtte kaubanduslikuks ettevõtteks, ja tema pidamiseks tuleb lunastada äritunnistus. Oma töökoja tarbeks on üksikute osade pidamine küll lubatud, aga üksikult nendega kaubelda ei või ilma äritunnistusteta. Ärimaksuseadus ei näe ette, kuipalju arvult või rahalise väärtuse järgi sääraseid osi ja poolvalmissaadusi laos pidada, ilma et seepärast oleks veel vaja äritunnistust omandada. Maksuseadus annab maksuvalve ametnikele õiguse nõuda kõigilt säärasteilt ettevõtteilt, millistel on äriiline iseloom, või millistel seda ka ei ole, äritunnistuse lunastamist. Sekelduste ja trahvide eest hoidmiseks juhul, kui osade müümisega tegemist, võiks sellistele ettevõtetele soovitada siiski vastava äritunnistuse lunastamist.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Majandusringkonnad ei poolda Pärnu sadama kinnijätmist?

Sellekohase järelepärimise peale veeteedevalitsuse poolt teatas Kaubandus-tööstuskoda, kogudes andmeid Pärnu Koja osakonna kaudu, et ei või kuidagi pooldada Pärnu sadama kinnijätmist.

Peapõhjenduseks on, et Pärnus on veel umb. 15.000 stand. metsamaterjali, mille realiseerimiseks avanesid alles nüüd, pärast Vene müükide otustamist Inglismaal, paremad väljavaated ning eksporttööridel on kavatsus kõik materjalid välja viia. See on tähtis ka kaubabilansi mõttes. Neid asjaolusid arvesse võttes on kindel lootus, et Pärnu sadam endistel alustel lahti hoitakse. Teiselt poolt soovitakse Kaubandus-tööstuskoda Pärnu majandusringkondadele võimalikult püüda välja vedu aegsasti teostada, et lühendada sadama lahtihoidmise vajadust.

Kaubandus-tööstuskoja seisukoht konsulaar-maksude määra tõstmises.

Välisministeeriumi poolt Kojale arvamise avaldamiseks saadetud konsulaarmaksude määra

tõstmise kohta on nüüd Koda oma seisukoha avaldanud. Uue kava järgi oli ette nähtud praegu maksvaid määri tunduvalt tõsta. Iseäranis puudutaks see laevastikku, mis on konsuleile suurimaks maksumaksjaks.

Koda asub kõige kindlamalt maksude tõstmise kavatsuse vastu, leides, et majandusringkondadel praegugi lasuvad maksud on juba üle jõu käivad ja et igasugune maksude tõstmine iseäranis praegusel raskel majanduskriisi ajal, oleks täiesti lubamatu. Ka juhitakse tähelepanu sellele, et ei tohiks olla sääraseid makse, mis pannakse peale sunduslikult ja mille vastu maksumaksja ei saa konsuli poolt vastuteeneid.

Kaubandus-tööstuskoja laevaõidu-ringkonnad paluvad mereõnnetuste puhul meeskonnale makstava kahjutasu määrase annulleerimist.

Kaubandus-tööstuskoja poolt on laevaõidusektsiooni algatusel esitatud märgukiri vabariigi valitsusele, milles palutakse annulleerida „Mere-meeste seaduses“ vastavad määrad, mille järgi laevaomanik on kohustatud laevaõnnetuse puhul

maksuma meeskonnale kahjutasu hukkunud isikliku varanduse eest ja töötaoleku eest. Märgukirjas näidatakse, et see määrus on tegelikus elus otse ruineeriv säärasel juhul, kui laevad sõidavad kinnitamata, nagu teatavasti peaaegu kõik Eesti purjekad peavad olude sunnil sõitma. Vaatamata sellele, et laevaomanik õnnetuse puhul kaotab kogu varanduse, nõutakse temalt selle seaduse alusel laevameeste kahjutasuks summa, mis, nagu toodavad näited tõendavad, ulatub tihti vanemate laevade juures kuni 50% laeva väärtusest. Kuna seaduse annulleerimine on ühenduses 1922. a. Eesti poolt ratifitseeritud Genfi konventsiooniga ja kuna konventsiooni määrus lubab viie aasta möödumisel ratifikatsioonist loobuda, siis palutakse tarbekorral ka seda teha, või, kui see leitakse võimatu olevat, siis vastavad kahjutasud tasuda riigi hoolekande summadest.

See juhtum on õpetlikuks näiteks, kui võrra raskesse olukorda võidakse meid viia rahvusvaheliste konventsioonide ratifitseerimisega, kui ei võeta arvesse meie vastavate tegevusalade eritingimusi, milles tuleb töötada.

Andmeid postpakkide kutselehtedel tuleb täiendada.

Praegu käsitatakse postpakkide kohta saadetavate kutsete asjas viisi, et postikutsetele märgitakse peale saaja nime ja aadressi ametlikes märkustes ainult numbrid, saatekoht, saadetise liik ning välismailt saabuvate postpakkide juures ka maksa oleva tolli- ja postitoimingute summa. Saajal on aga enam kui sagedasti tarvis teada pakisaatja firma nimetust, et selle järgi teaks otustada saadetise visu, selle kaalu ja saadetise kiiruse, iseloomu või tähtsuse üle. Kaupmehed, kes saavad eriti välismailt rohkesti postpakke, millistel lasuvad sageli ka suured summad tolliraha, ei tea aga praeguse korra juures teha vahet eriti kiirete ja vähema kiirusega postpakkide vahel. Samuti ei ole teada ka saadetise kaal, ja kui on olemas mitu postpakki, siis ei tea pakisaaja, kas minna järele veoriistaga või on võimalik saadetised ära tuua käsitsi. Kuna aga mitte kõik välismaa firmad ei märgi kauba kohta saadetavale arvele saadetise raskust, siis on need pahed eriti tunduvad impordi alal tegutsevaile kaupmeestele, kellel on kõige rohkem tegemist välismaa pakkidega. Pakisaatjale ette kirjutada, et nad arvel ära tähendaksid saadetise raskuse, ei ole ka läbi viidav, sest saatjaid firmasid on palju ja kuigi need peaksid arvele märkima kaalu, siiski ei saa pakisaaja praeguste postikutsete järgi teada, misugune postpakk on selle või teise firma käest.

Seepärast tuleks postivalitsusel, kaupmeeste üldisele tungivale soovile vastu tulles, kaaluda küsimust, kas ei oleks võimalik vähemalt välismaalt saabuvate postpakkide suhtes postikutsetele märkida, peale praeguste andmete, ka pakisaatja firma nimetus ja paki kaal.

Lina sisseveokeeld Läti.

Läti „Val. Teat.“ nr. 245 — 28. okt. on avaldatud Läti rahaministri korraldus, mille järgi on keelatud Läti vedada sisse välismaalt lina ja linast takku. Erandeid on tehtud ainult neile, kes omavad riigi majandusdepartemangu sellekohased load. Korralduse vastu eksijad langevad peale tollitrahvi veel erilise rahalise karistuse alla Ls. 200.— suuruses. Salakauba avalikuks-tegijaile maksetakse 25% kauba väärtusest. Samas „Val. Teat.“ nr. on avaldatud ka rahaministri määrus selle kohta, et lina ülesostu punktid hoolega valvaksid ostetava lina puhtuse ja kuivuse ning korralliku väljatootuse üle. Samuti ei tohi ostetava lina hulgas leiduda kõrvalaineid, vastasel korral võetakse säärase linade müüjad pettuse eest vastutusele ja ülesostjalt võidakse võtta ära lina kokkuostu kontsessioon.

Soome:

Soome Lõuna-Ameerika laevaliin

töötab k. a. suurte raskustega, mille põhjuseks on ka La Plata viljaprahtide ennekuulmatu langemine. Laevaühisus on sunnitud Lõuna-Ameerikast tooma lasti Helsingi prahiga 75:— Smk. tonnist, kust reis kestab 30 ööd-päeva. Võrdluseks olgu tähendatud, et Tallinna-Helsingi vahel (5 tunni reis) on prahi hind Smk. 100:— tonnilt. Lõuna-Ameerika laevaliin on valitsuselt palunud toetust 1931. aasta ühenduse pidamise jaoks 6 milj. Smk., kuid valitsus leidis võimalikuks seks otstarbeks eelarvesse võtta vaid 2 milj. Smk. Laevaliin on praegu küsimuse ees, kas jatkata veel tegevust või lõpetada korralik ühenduse pidamine. K. a. 9 esimese kuuga on nimetatud liinil olnud sissetulekuid prahtidest Smk. 139.430.723:—.

Kartulituru seisukord on püsinud muutumata. 15. novembrist maksmapandud kõrgendatud kartulitoll ei ole suutnud hindade peale veel avaldada suuremat mõju. Helsingis müüakse endiselt Eesti kartuleid 30—35 Smk. hektoliiter. Viiburis on hinnad ühes tollide maksamahakkamisega kohe tõusnud, endise 25—30 Smk. asemel pakutakse nüüd juba Smk 40:— ja rohkemgi

hektoliitrist. Mõned meie kartulikaupmehed on avaldanud arvamist, et Viiburi nüüd ka uute tollimäärade juures võiks Eesti kartuleid eksporteerida.

Poola:

Töö teaduslik organiseerimine Poolas. Töö teadusliku organiseerimise instituudile Varssavis saabus rahvusvahelise töö teadusliku organiseerimise komiteelt ettepanek kümnes Prantsusmaa, Belgia ja Hollandi linnas esineda väljapanekutega oma töö kohta sel alal. Neid näitusi korraldatakse hüüdsõna „Poola nädalate“ all. Varssavi instituut valmistab õige huvitava filmi töö teadusliku organiseerimise kohta söetööstuses, samuti Varssavi instituudi direktori prof. K. Adamiecki harmonogrammide süsteemi käsitamise kohta.

Tänu sellele meetodile, saavutas Poola häid tulemusi mitmes harus, eriti raudtee-, kaevandus-, ehitusajanduses ja muus.

Poola Kaubandus-tööstuskodade Liidu kongressi resolutsioonid. Oktoobris leidis aset Varssavis kõigi Poola kaubandus-tööstuskodade esindajate kongress. Kongressi resolutsioonid puudutavad eeskätt: 1) tööstusmaksu reformi; 2) pankrottide ärahoidmise seaduse uuendamist; 3) trahviseaduse uuendamist; 4) templimaksuseaduse uuendamist; 5) aktsiisiõiguse uuendamist; 6) ajutise kommunaal-rahanduse reguleerimise seaduse osalist uuendamist; 7) alkoholivastase seaduse uuendamist; 8) standariseerimise raamseadust; 9) ühiskonna hoolekandainstituutide heaks võetavate maksude tähtajal mittetasumise eest võetava protsendi ühtlustamist; 10) liikasu võtmise seaduse kaotamist; 11) mäeseaduse väljaandmist.

Tolliteateid.

Maksuvalitsuse direktori ringkiri nr. 103.

I.

Juhitakse tähelepanu, et teise järgu mürgiste ja kangemõjuliste ainete sisseveol ei vaja

töösturid, kellel on nende ainete ostuks tähtajata load omavalitsuselt või politseilt, muud luba või tunnistust nende ainete tollilt kättesaamiseks. Teise järgu mürgiste ja kangemõjuliste ainete nimekiri on avaldatud „R. T.“ nr. 61 — 1930. a.

Kaubandus-tööstusaktsiaselts

„KREENBALT“

Tallinn, S. Karja 13.

Postkast 346.

Telegr. aadr.: „KREENBALT“ Tallinn. Telefon 425-14.

Järgmiste kodumaa tekstiilvabrikute müügikeskkoht ja pealadu:

Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri o.ü. vabriku, Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise A.-S., Sindi Kalevivabriku Ühisuse, end.Vöhrmann ja Poeg, Eesti Niidi Vabriku Ühisuse.

Kõikide ülalnimetatud vabrikute saaduste en-gros müük, nimelt:

igasugused puuvillariided: pleekimata, pleegitud, värvitud, trükitud, merseriseeritud, lõngad, puuvillane vatt j. n. e.

Härrade ja daamide palitute, kostüümide, ülikondade riided, tekid, rätikud, villane vatt j. n. e.

Kõik sordid õmblusniiti: valge, must, värviline.

Alus: Haridus- ja sotsiaalministeeriumi kiri 18. XI 30. a.

II.

Tollikomitee otsusi.

Tollikomitee tunnistas:

I. A. Sisseveotariifis.

Umbes 12×8×2 sm suurune turba-
purust kõvakspressitud plaat, t. t.
§ 72 p. 2 alla kuuluvaks, kui kunstiline eraldi ni-
metamata ehitustahvel („T. K. nr. 4179 — 7.
XI 1930. a.).

Umbes 3 sm pikkune hobuseraua
stoll, mille üks ots koonusekujuline sees oleva
terasest poldiga ja teine vindiga, hobuserauale
sissekeeramiseks t. t. § 153 p. 1 alla kuuluvaks,
kui rauast teos üle töötatud (T. K. otsus nr.
4167 — 7. XI 30. a.).

Umbes 1 mtr. pikkune teraskang,
mille üks ots umbes 20 sm pikkuselt paksem, mää-

ratud vintpüüsi raua valmistamiseks, t. t. § 142
p. 1 alla kuuluvaks, kui sorditeras (T. K. otsus
nr. 4091 — 17. X 30. a.).

Hambapasta tinast tuub, kaetud
inglistinaga, t. t. § 163 p. 3 alla kuuluvaks, kui
seatinast teos, kaetud inglistinaga (T. K. otsus
nr. 4094 — 17. X 30. a.).

Grammofoni taolise helifilmi
aparaadi elektrimootor, kaaluga alla
3000 g. tüki, t. t. § 167 p. 3-a-aa alla kuuluvaks,
kui elektrimootor (T. K. otsus nr. 4105 — 17. X
30. a.).

Nahast kunstlikud lilled mini-
maaltollitariifi (ka lepingu) § 213 p. 2 alla kuu-
luvaks, kui kunstlikud lilled (T. K. otsus nr
4109 — 24. X 30. a.).

Värvitud puuvillane vatt, kaetud
hõreda puuvillase marliga (pleekimata), t. t. § 182
p. 2 alla kuuluvaks, kui puuvillane vatt, värvitud
(T. K. otsus nr. 4131 — 31. X 30. a.).

Toiduainete turg.

London.

10. XII. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.		
Northern Manitoba	£	26/10 ¹ / ₂
Hard Winter	"	27/9
Rosario Santa	"	24/9
" Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.		
Manitoba	"	21/—
Austraalia	"	20/1 ¹ / ₂
Kansas	"	23/—
" Odrad, Kanada Nr. 3. kaal —		
370 Ingl. naela	"	16/—
California, kaal — 420 Ingl.		
naela	"	29/9
" Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela		
La Plata	"	10/9
Canada nr. 2	"	16/9
Donau	"	10/6
" Linad, cif.		
Riga Livonian Z. K.	"	39.—
Pärnu H. D.	"	44 —
Slanetz U/A Medium	"	39.—
6. XII. Bacon, kaal 112 Ingl. n.		
Iiri	sh.	70.— 96.—
Daani	"	61.— 70.—
Kanada	"	—
Hollandi	"	50.— 58.—
" Munad, kaal — 120 Ingl. naela		
Inglise	"	19.— 27.—
Daani	"	20.— 22.—
Või.		
Daani	"	—
Läti	"	—
Leedu	"	—
Eesti	"	—
Siberi	"	—
Uus Merimaa	"	—

Hamburg.

10. XII. Nisu.		
Sisemaa, tonni eest	Rmk.	252—256
Manitoba, cif 100 kg. eest term.	fl.	7.20
Western II, cif 100 kg. eest	"	—
Hard Winter, 100 kg. eest	"	—
termini	"	—
" Rukis.		
Sisemaa, tonni eest loco	Rmk.	168—172
" Kaerad.		
Sisemaa, tonni eest	"	158—164
9. XII. Odrad, suve		
Sisemaa, tonni eest	"	198—228
Odrad, talve		
Sisemaa, tonni eest	"	194—198
10. XII. Suhkur.		
Hollandi, laadimisel	sh.	7/4 ¹ / ₂
C. S. R. — do	"	7/—
Poola, — do —	"	6/7 ¹ / ₂
Java,	"	8/3
" Riis, Burmah II, 50 kg. eest	"	14/3
9. XII. Rasv.		
American Purelard	§	28 ¹ / ₂
Steamlard	"	26 ³ / ₄
6. XII. Või.		
Sisemaa või I sort	Rmk.	128.—
" " II "	"	114.—
" " III "	"	98.—
Eesti	"	—
Soome	"	—
Läti punane	"	—
" must	"	—
Siberi	"	—

EESTI KOMMERTS PANK

Peapank, Tallinnas, S. Karja 7.

Osakonnad: Haapsalus, Narvas, Pärnus, Petseris, Tartus, Valgas, Viljandis.

AKTIVA.

Äriseis 30. novembril 1930. a.

PASSIVA.

Kassa ja jooksev arve Eesti Pangas	194.030.10	
Välisvaluuta	27.419.08	
Väärtpaberid	606 286.64	
Diskont. vekslid ja tähtajal. laenud	2.436.158 59	
Kontokorrentlaenud	6 432 078.66	
Sisemaa korrespondendid		
„Loro“	17.731.96	
„Nostro“	184.809.14	202.541.10
Välismaa korrespondendid		
„Loro“	47.314 40	
„Nostro“	109.897.21	157.211.61
Kinnisvara	707.696.05	
Vallasvara	108.151.16	
Osakonnad	467.452.74	
Garantiilaenude debitorid	3.035.258.40	
Üleminevad summad	290.610 36	
Jooksv. kulud, makstud 0/0 ja komisjon	974.139.75	
Muud aktivad	40.488.34	

Aktiakapital	1.400.000.—	
Tagavarakapital	70.000.—	
Amortisatsioonikapital	308.848.28	1.778.848.28
Hoiusummad		4.819.475.81
Vekslite rediskont		1.126.140.08
Võla arv. sise- ja välismaa kred.-asut.		2.029.038.31
Sisemaa korrespondendid		
„Loro“	214.577.77	
„Nostro“	102 261.32	316.839.09
Välismaa korrespondendid		
„Loro“	265.145.53	
„Nostro“	220.240.79	485.386.32
Väljamaksmata maksukäsud		112.409.36
Osakonnad		480.946.27
Väljaantud garantiid		3.035.258.40
Üleminevad summad		89.490.55
Saadud 0/0 komisjon ja muud tulud		1.112.694 83
Muud passivad		20.705.68
Eelmiste aastate kasude ülejäak		6.902.66
Väljamaksmata 0/0		315.388 94

Kr. 15.729.522.58

Kr. 15.729.522.58

Inkasso-dokumendid Kr. 1.419.236.70. Depoos olevad väärtused Kr. 14.059.621.17.

PANGA JUHATUS.

Tallinna Aktsia Pank, Tallinnas.

Bilanss 30. novembriks 1930. a.

Aktiva.

Passiva.

Kassa, jooksvad arved Eesti Pangas & teistes krediitasut.	86.510.32	
Välismaa rahad	1.739.72	
Väärtpaberid	8.033.70	
Diskonteeritud vekslid	218.641.54	
Konto-korrentlaenud	2.035 846.84	
Garantii- & akkreditiivlaenud	331.856.48	
Välismaa korrespondendid: „Nostro“	12.910.55	
„Loro“	79.445.—	92.355.55
Kinnisvara: raamatuväärt.	129.263.51	
mahakirjutatud	28.437.97	100.825.54
Vallasvara: raamatuväärt.	15.747.66	
mahakirjutatud	5.519.89	10.227.77
Jooksvad kulud	83.545.27	
Protest. vekslid & mahakirj. v. rbl. nõudm.		—.08

Kr. 2.969.612.81

Aktiakapital	400.000.—	
Tagavarakapital	46.746.68	446.746 68
Tähtajal. hoiusumm., jooksv. arved & eri jooksvad arved		891.252.03
Konto-korrentarve Eesti Pangas & teistes krediitasutustes		166.526.32
Rediskonteeritud vekslid		138.646.81
Korrespondend.: „Nostro“	573.338 11	
„Loro“	45.813.87	619.151.98
Klientide poolt välismaa pankades tarvitatud krediidid		140.373.51
Väljaantud garantiid & akkreditiivid		331.856.48
Mak-ukäsud		750.—
Üleminevad summad		14.104.34
Riigimaksud		976.61
Saad. 0/0 ja m. tul. 1930. a. e.	136.250.77	
„ „ „ „ „ 1931. „	1.710.19	137.960.96
Muud passivad		81.127.70
Jagamata puhask. järelejääk 1929. a. e.		139.39

Kr. 2.969.612.81

Inkasso-vekslid & dokumendid Kr. 944.904.69

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	29. XI	1. XII	2. XII	3. XII	4. XII	5. XII	6. XII	8. XII	9. XII	10. XII	
Frank . . .	123.5950	123.56	123.55	123.56	123.56	123.56	123.59	123.64	123.63	123.62	—
Dollar . . .	4.85 ^{17/32}	4.8549	4.8550	4.8553	4.8562	4.8562	4.8564	4.8577	4.8580	4.8586	—
Rootsi kroon	18.09	18.092	18.092	18.095	18.10	18.10	18.10	18.102	18.101	18.103	—
Daani kroon	18.15 ^{1/2}	18.156	18.157	18.156	18.155	18.156	18.156	18.156	18.156	18.156	—
Norra kroon	18.1575	18.16	18.157	18.157	18.158	18.158	18.16	18.158	18.158	18.16	—
Saksa mark	20.36 ^{1/2}	20.366	20.359	20.36	20.359	20.361	20.361	20.362	20.358	20.36	—
Soome mark	192. ^{7/8}	192.92	192.92	192.93	192.90	192.92	192.92	192.92	192.92	193.—	—
Floriin . . .	12.0650	12.0668	12.0643	12.0637	12.0650	12.0665	12.0650	12.0650	12.0625	12.06	—
Liira . . .	92.76 ^{1/2}	92.73	92.66	92.64	92.66	92.6	92.66	92.67	92.72	92.75	—
Helveetsia fr.	25.07 ^{1/2}	25.087	25.057	25.062	25.061	25.062	25.061	25.062	25.063	25.06	—
Cehhosl. kr.	163.75	163.74	163.72	163.74	163.72	163.70	163.70	163.70	163.74	163.75	—
Belgia frank	34.82	34.827	34.817	34.817	34.80	34.791	34.781	34.877	34.758	34.762	—
Sillingid . . .	34.4950	34.493	34.493	34.493	34.50	34.503	34.503	34.503	34.503	34.513	—
Pengo . . .	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	—
Latt . . .	25.24	25.23	25.23	25.23	25.23	25.23	25.23	25.23	25.23	25.23	—
Litt . . .	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	—
Cerv. . . .	9.437	9.437	9.437	9.437	9.437	9.437	9.437	9.437	9.437	9.437	—
Eesti kroon .	18.24	18.23	18.23	18.23	18.24	18.23	18.23	18.23	18.23	18.23	—
Höbe p/unts	16 ^{5/16}	16 ^{1/4}	16 ^{1/16}	16 ^{3/16}	16—	15 ^{7/8}	15 ^{5/8}	15 ^{11/16}	15 ^{1/2}	15 ^{7/16}	—
Plaat. p/unts	110/—										—
Kuld p/unts .											—

	B E R L I N										
	29. XI	1. XII	2. XII	3. XII	4. XII	5. XII	6. XII	8. XII	9. XII	10. XII	
Naelsterling .	20.364	20.366	20.358	20.357	20.36	20.357	20.361	20.359	20.359	20.359	—
Frank . . .	16.477	16.478	16.478	16.477	16.479	16.48	16.477	16.466	16.47	16.47	—
Dollar . . .	4.1945	4.1950	4.1935	4.1930	4.1930	4.1930	4.1930	4.1915	4.1905	4.1905	—
Rootsi kroon	112.56	112.54	112.53	112.51	112.49	112.48	112.48	112.46	112.45	112.45	—
Daani kroon	112.17	112.18	112.15	112.15	112.13	112.13	112.14	112.15	112.13	112.13	—
Norra kroon	112.13	112.14	112.10	112.13	112.11	112.11	112.11	112.11	112.00	112.08	—
Soome mark	10.553	10.553	10.55	10.551	10.551	10.5.1	10.551	10.548	10.543	10.547	—
Floriin . . .	168.77	168.78	168.71	168.75	168.75	168.76	168.78	168.75	168.76	168.78	—
Liira . . .	21.94	21.95	21.965	21.975	21.97	21.97	21.97	21.96	21.96	21.955	—
Helveetsia fr.	81.215	81.25	81.26	81.225	81.215	81.225	81.225	81.225	81.22	81.21	—
Belgia frank	58.485	58.475	58.475	58.475	58.48	58.495	58.525	58.52	58.5	58.56	—

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

„Kaub.-tööstuskoja Teataja“ 15. dets. 1930. Nr. 24.

„J. Puhk ja Pojad“ suurveski
saadused. Hinnad arvatud 50
kg. eest ühes valge puuvil-
lase kotiga.
Pütülijahu:

Kroonid.

Kroonid.

Rukkipütü patent (à 50 kg.)

100 kg. 30.00

harilik

„

„Eesti Parem“ saiajahu (à 50 kg.)

„

„Kalev“

„

„Taara“

„

„Kungla“

„

„Sampo“

„

Manna

„

Granular

„

„ poolsõre

„

„ sõre

„

Jahud: nisu, pehme, Ameerika

ja Inglise 100 kg. 43.00—46.00

„ sõre, Ameerika

ja Inglise „ 44.00—47.00

„J. Puhk ja Pojad“ suurveski

Jahu: rukki „ 14.30—15.10

rukkipütü „ 25.50—26.50

nisu, pehme -

sõre „ 28.60—48.70

		Kroonid.			Kroonid.
A/S. Rotermanni teh.	100 kg.		Koks, kütte	1000 kg.	43.00—43.50
Jahu: rukki	"	14.35—14.95	" gaasi, Tall. gaasivabrik	"	35—40
" " piiril	"	25.20—26.00	Kütteturvas (Riigi turbatööst.)	"	12.50
" nisu, pehme — söre	"	28.60—49.—	Põlevkivi, I sort A fr. Kohtla j.	"	6.10
Nisu, Eesti	"	18.70—22.—	" I " B	"	5.50
Rukis, Ees i ja Poola, segu	"	13.00—13.50	" II "	"	4.90
" Poola	"	—	" III "	"	2.75
Kaerad, toidu, Eesti	"	8.50—9.00	" asfalt, mastiks, netto . 100 kg.	"	7.25
" " Saksaa	"	8.50—9.00	" fenolaat, netto	"	9.00
Odrad, õlle, Poola	"	19.50—20.00	Karbolineum A & B	"	17.—
" toidu, Eesti	"	14.50—15.00	" C, netto	"	15.—
Herned, rohelised, Vene	"	15.—	Estobituumen-pigi D & E, netto	"	10.25—10.75
" valged, Vene	"	16.00—17.00	" tooresõli, netto	"	7.25
" Hollandi	"	22.00—23.00	" raskeõli	"	10.25
Riis, Burma II	"	35.50—36.00	" mootornafta	"	9.—
Kartulid, eksport	"	2.20—2.30	Imbutusõli A, netto Kohtla	"	10.—
" piirituse	"	1.60—1.70	" B " "	"	9.50
Kartulitärklis „Superieur“	"	28.—	" C " "	"	9.—
Sirup, kartuli, 42%	"	35.—	Katuselakk, franko jaam	"	10.50
Glükoos	"	33.—	Raualakk, franko jaam	"	25.00
Või, eksport, I sort	1 kg.	1.88—1.93	Raud, sordi	"	13.00—14.00
Margariin, välismaa	"	1.17—1.22	" vits	"	16.00—22.00
" " kodumaa	"	1.09—1.15	" plekk	"	17.00—24.50
Kaseiin, Eesti	100 kg.	60.00—65.00	" plekk, tsingitud	"	32.00—33.50
Juust „Schweitsi“, kodumaa	1 kg.	1.80—2.00	" talad	"	13.00—14.00
Munad, ek-port, I s. (kast 360 tk.)	kast	32.40—33.30	Teras, Englise	"	70.00—100.00
Kakao, Hollandi	1 kg.	1.25—1.70	" Saksaa	"	70.00—100.00
" Englise	"	1.20—1.45	" vedru	"	22.00—24.00
Kohv, Rio, Santos	"	2.30—2.50	" talla, ree	"	16.00—16.75
" Keskk-Ameerika sordid	"	3.10—4.80	Inglistina	"	3.40—3.50
Tee, laht., Orange Pekoe, Tseilon	"	5.00—5.50	Seatina	"	50.00
" " Orange Pekoe, Java	"	3.80—5.00	Vaskplekk, punane	"	150.00—180.00
" " Moning, Hiina	"	4.00—4.70	" " valge	"	140.00—150.00
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	100 kg.	26.50—27.00	Tsinkplekk	"	50.00—65.00
" " " Cehh.-Slov.	"	—	Masinaõli,	"	27.00—28.00
" " " Poola	"	26.25—26.75	" Poola	"	22.90
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	"	3.40	" Ameerika	"	29.00—31.50
jaam Irboska ja Narva	"	3.40	Mootorõli	"	35.40—42.70
" " Saksaa	"	3.40	Autoõli, Ameerika	"	39.65—105.00
Heeringad, Yarmouth, „Matties“	tünn	46.00—48.00	Linaseemneõli	"	83.00
" " „Matfulls“	"	50.00—52.00	Värnits	"	85.00
Heeringad, Schoti Matties	tünn	50.00—53.00	Tsilindriõli, Ameerika	"	34.00—35.00
" Schoti Matfulls	"	64.00—67.00	" Vene 280 ^o	"	33.00
" Norra	"	35.—	" " 320 ^o	"	65.00—70.00
Liha, sea, I sort	1 kg.	0.65—0.75	" " Ameerika 280 ^o	"	31.50—36.60
Liha, looma, I sort	1 kg.	0.45—0.60	" " " 320 ^o	"	44.00—54.90
Õlikoogid, linaseemne	100 kg.	12.00	Nafta, Vene	"	12.00—13.00
" päevalille	"	13.00	" Ameerika	"	12.00—13.00
" suhkrupeedi	"	5.00	" Poola	"	—
" kookos	"	—	Petrooleum, Vene, sisternid ja	"	13.00—14.15
Jahu, päevalille	"	13.60	vaadid	"	13.00—14.15
Segajõutoit I s.	"	12.20	" Am., sistern. ja vaadid	"	—
" " II s.	"	10.50	" Poola	"	—
Sojatangud	"	14.—	Bensiin, Vene	"	40.00
Nisukliid	"	6.50	" " II sort	"	37.25
Puuviilane riie Bias, netto	meeter	0.51—0.62	Bensiin, Ameerika	"	40.00
" " Mitkal	"	0.37—0.47	" Poola	"	—
Lina, Petseri, saatejaam	1000 kg.	5.49—579.50	Pesusooda, kodumaa	"	9.00—9.50
" Võru	"	518.50—549	Seebikivi	"	28.00—29.00
" Liivi	"	457.50—472.75	Värvid, nigros., veessulav, välism.	1 kg.	5.50
" Tartu	"	457.50—472.75	" tsinkvalge, välism.	"	0.73—0.78
Õlilinaemned, 90%, basis,	100kg.	13.40	" tinavalge, "	"	0.85—0.86
saatejaam	"	15.25	" ooker, "	"	0.17—0.28
Linaseemned, külvi, 95%, basis,	"	15.25	Väetisained, salpeeter, Čiili	kott	—
saatejaam	"	15.25	" " superfosfaat 17—18%	"	—
Kivistisi, auru, Yorkshire,	1000kg.	27.50—28.00	" " Thomasjahu 15—16%	"	—
2 korda pestud	"	26.50	" " Lubjasalpeeter	"	—
" " Newcastle	"	28.30	Kaalisool	40%	—
" " sepa	"	28.30			

Lubjalämmastik	kott	—
Fosforiit Eesti 25—27%	"	—
Leunasalpeeter 26%	"	—
Nitrofoska	"	—
Paber, rotatsiooni	100 kg.	23.20
Tsement, Portland, Kunda, püüt 170 kg.	tünn	8.90
Kriit, toores	100 kg.	5.45—6.70
pestud	"	6.00—7.00
Kivitorv	"	—
Puutorv	"	—
Lubi	"	3.05
Kips, tükkides, franko vagun		
Irboska 1000 kg.		15.25
jahvatatud	"	24.40
krohvimise	"	36.60—42.70
Telliskivid, I s., Loksa, fr. Tallinn 1000 tk.		47.50—50.00
Silikaat I s., fr. vabrik	"	45.—
Tulitükud, orig. kast (5000 toosi)		130.—
Nahk, talle, Eesti	1 kg.	2.70—3.30
Nahk, talle, Ameerika tooresn. valmistatud, I srt.	"	3.40
Nahk, talle, Ameerika tooresn. valmistatud, II srt.	"	3.30

Liverpooli börs. Puuvill.

American Fully Middling inglise naela (lbs) eest ingl. pensi (d) loko 8. XII 30. 5.67, detš. 5.51, jaan. 5.54, märts 5.65, mai 5.77, 9. XII 30. 5.59, detš. 5.35, jaan. 5.38, märts 5.50, mai 5.62.

Peekonsigade nädalahinnad Tallinnas 7. XII—13. XII 1930.

Peekonsigade tapakaalud I sort II sort III sort

60—72 kg	0,68	0,64	—
55—59,5	0,64	0,61	—
72,5—75			
50—54,5	0,61	0,59	—
75,5—80			

Lina

Prahid:

Tallinn — Stettiin	1000 kg. sh	22/6
" — Ghent	1016 kg. "	20/—
" — Dundee	" "	32/6
" — Belfast	" "	47/6

Puumaterjalid

Standard

Tallinn — London	" sh	37/6
" — Hull	" "	40/—
" — Manchester	" "	45/—
" — Grangemouth	" "	35/—
" — Belfast	" "	57/6
" — Dundee	" "	36/—
" — Antwerpen	" "	32/6
" — Ghent	" "	30/—
" — Rotterdam	hfl.	18/—
" — Amsterdam	" "	21/—

Segakaup

Tallinn — Stettiin	1000 kg. sh	18—25/—
" — London	1016 kg. "	15—40/—
" — Stokholm	1000 kg. rkr.	10—30
" — Stettiin	või tünn sh	1/6
" — London	" "	3/—

Tallinna börsi kursisedel.

		5. XII	6. XII	8. XII	9. XII	10. XII	11. XII
New-York 1 dollar	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	3.7480	3.7480	3.7475	3.7456	3.7485	3.7480
	M.	3.7580	3.7580	3.7575	3.7565	3.7585	3.7580
London 1 nael-sterl.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	18.20	18.20	18.20	18.20	18.21	18.21
	M.	18.25	18.25	18.25	18.25	18.26	18.26
Berliin 100 s. riigim.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	89.40	89.40	89.40	89.40	89.45	89.45
	M.	90.—	90.—	90.—	90.—	90.05	90.05
Helsingi 100 soome m.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	9.43	9.43	9.43	9.43	9.43	9.43
	M.	9.48	9.48	9.48	9.48	9.48	9.48
Stokholm 100 rootsi kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	100.55	100.55	100.55	100.55	100.60	100.60
	M.	101.15	101.15	101.15	101.15	101.20	101.20
Kopenh. 100 daani kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	100.25	100.25	100.25	100.25	100.30	100.30
	M.	100.85	100.85	100.85	100.85	100.90	100.90
Oslo 100 norra kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	100.25	100.25	100.20	100.25	100.30	100.30
	M.	100.85	100.85	100.80	100.85	100.90	100.90
Pariis 100 prants. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	14.75	14.75	14.75	14.70	14.75	14.75
	M.	15.—	15.—	15.—	14.95	15.—	15.—
Amsterd. 100 floriini	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	150.85	150.85	150.85	150.85	150.95	151.—
	M.	151.65	151.65	151.65	151.65	151.75	151.80
Riig 100 latti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	72.10	72.10	72.10	72.10	72.15	72.15
	M.	72.60	72.60	72.60	72.60	72.65	72.65
Zürich 100 helv. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	72.60	72.60	72.60	72.60	72.65	72.65
	M.	73.20	73.20	73.20	73.20	73.25	73.25
Brüssel 100 belgat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	52.30	52.30	52.35	52.35	52.40	52.40
	M.	52.80	52.80	52.85	52.85	52.90	52.90
Milaano 100 liirat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	19.65	19.65	19.65	19.65	19.65	19.65
	M.	20.05	20.05	20.05	20.05	20.05	20.05
Praha 100 čehh. kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	11.10	11.10	11.10	11.10	11.10	11.10
	M.	11.80	11.80	11.80	11.80	11.80	11.80
Viin 100 austr. sh.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	52.75	52.75	52.75	52.75	52.80	52.75
	M.	53.35	53.35	53.35	53.35	53.40	53.35
Budapest 100 pengot	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	65.55	65.55	65.55	65.55	65.60	65.60
	M.	66.25	66.25	66.25	66.25	66.30	66.30
Varssav 100 slotti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	41.85	41.85	41.85	41.85	41.90	41.90
	M.	42.65	42.65	42.65	42.65	42.70	42.70
Kaunas 100 litti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	37.05	37.05	37.05	37.05	37.05	37.05
	M.	37.65	37.65	37.65	37.65	37.65	37.65
Moskva 100 rubla (čekk)	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	192.75	192.75	192.75	192.75	193.—	193.—
	M.	194.25	194.25	194.25	194.25	194.50	194.50
Danzig 100 guld-naet	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	72.80	72.80	72.80	72.80	72.85	72.85
	M.	73.40	73.40	73.40	73.40	73.45	73.45